

Фінансується
Європейським Союзом

savED

2025 PIK

**МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ
З ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ**

УКРАЇНСЬКА МОВА

Укладачі: Тарас Ткачук, Інна Грушко,
Любов Федонюк

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для занять із подолання освітніх втрат

Укладачі: Тарас Ткачук, Інна Грушко,
Любов Федонюк

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. Орієнтовні програми для 5-х, 7-х та 9-х класів	8
Ключові теми для визначення освітніх втрат на початку 5-го класу (українська мова, цикл 3—4 класи)	8
Ключові теми для визначення освітніх втрат на початку 7-го класу (українська мова, цикл 5—6 класи)	14
Ключові теми для визначення освітніх втрат на початку 9-го класу (українська мова, цикл 7—8 класи)	20
РОЗДІЛ 2. Зразки календарного планування занять	24
Календарний план. Українська мова. 5 клас	24
Календарний план. Українська мова. 7 клас	33
Календарний план. Українська мова. 9 клас	42
РОЗДІЛ 3. Зразки діагностичних тестів	52
Тести для 5 класу	53
Тести для 7 класу	61
Тести для 9 класу	71
РОЗДІЛ 4. Зразки конструкторів уроків	80
Конструктори уроків. 5 клас.	80
Конструктори уроків. 7 клас	110
Конструктори уроків. 9 клас.	142

ВСТУП

Посібник створено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю благодійного фонду savED і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Мета посібника –

допомогти вчителям української мови в організації занять із подолання освітніх втрат для учнів 5-х, 7-х та 9-х класів.

Головне завдання вчителя –

створити позитивну атмосферу на заняттях, сформувані стійке переконання в учнів/учениць, що вивчати українську мову цікаво, пізнавально, корисно й легко. Саме тому ми пропонуємо використовувати такі гачки:

- завдання з акцентом на соціально-емоційному навчанні;
- мнемонічні підказки;
- криголами;
- вправи з ключами;
- дискусії та обговорення;
- дидактичні ігри;
- інтерактивні завдання;
- рефлексії.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, що лежать в основі навчально-методичних матеріалів:

1 Текстоцентризм

Кожне заняття починається з тексту-стимулу, який допомагає перейти до обговорення або вивчення теми, з допомогою якої заплановано досягти навчальних результатів цього уроку. Такі тексти передбачають знайомство учнів зі світом, що їх оточує, – це може бути інформація про дитячі захоплення, уміння спілкуватися з однолітками, цікаві випадки в історії або наукові факти тощо. На основі текстів сформовані вправи та завдання не тільки до змісту прочитаного, а також для глибшого опрацювання різних мовних явищ – фонетичних, словотвірних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних тощо.

Окрім цього, тексти-стимули уможливають реалізацію компетентнісного підходу до навчання української мови.

2 Дзеркальність тем

За 40 занять, передбачених для подолання освітніх втрат, досить складно охопити весь матеріал, який учні мали вивчати впродовж попередніх двох навчальних років. Тому на кожному з них ми поєднували ті теми, які "дзеркально" відображають певні мовні явища. Наприклад, повторення системи голосних звуків (тема "Фонетика") водночас передбачає пригадування правопису ненаголошених голосних (тема "Орфографія"), а вивчення відокремлених означень доповнює тему "Дієприкметник". Паралельно приділено увагу лексичному значенню слів або фразеологізмів, використаних у тексті (завдання на добір синонімів, антонімів, пояснення значення, аналіз багатозначності тощо). Зрозуміло, що не всі теми можна подати за дзеркальним принципом, однак синхронне вивчення різнорівневих мовних явищ дає змогу сформувати в учнів уявлення про цілісність мовної системи та залежність вибору мовних одиниць від комунікативної ситуації.

3 Інтервальність навчання

Використання дзеркальних тем разом із повторенням через деякий проміжок часу дає змогу структурувати навчальний матеріал у зручні блоки та регулярно повертатися до вивченого для кращого засвоєння. Наприклад, вивчення правопису префіксів **пре-**, **при-** поєднуємо з повторенням теми "Прикметник", а під час вивчення прикметника пригадуємо правила творення слів із суфіксами **-ськ-**, **-цьк-**, **-зьк-**, а також уживання м'якого знака. Саме так ми маємо змогу регулярно повторювати певний матеріал та натреновувати потрібні вміння та навички, передбачені програмою.

СТРУКТУРА ПОСІБНИКА

Навчально-методичні матеріали складаються з чотирьох частин:

- орієнтовна програма для 5-х, 7-х та 9-х класів;
- календарне планування занять;
- зразки діагностичних тестів;
- зразки конструкторів занять.

1 **Орієнтовні програми** побудовані з урахуванням можливих освітніх втрат, які виникли протягом попередніх років:

- програма для п'ятикласників містить ключові теми за 3–4 класи, які потрібно актуалізувати, повторити та закріпити. Укладена на основі двох програм: Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3–4 класи, Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3–4 класи;
- програма для семикласників містить ключові теми за 5–6 класи. Укладена на основі двох модельних навчальних програм: Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти, автори: Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Модельна навчальна програма «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти, автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.;
- програма для дев'ятикласників містить ключові теми за 7–8 класи. Укладена на основі двох модельних навчальних програм: Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти, автори: Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти, автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.

Наша програма, зрозуміло, не може охопити весь матеріал, який учні вивчали протягом попередніх двох років, тому ми виокремили ключові теми, а також акцентували увагу на найважливіших, на нашу думку, навичках. Наприклад, у мовленнєвій діяльності базовим для всього розділу синтаксису є вміння ставити запитання від головного слова до залежного, тож майже на кожному занятті в усіх класах ми пропонуємо різні завдання на тренування цього вміння.

Пропоновані програми охоплюють чотири групи результатів: дослідження мовлення, робота з текстом, усна взаємодія, письмова взаємодія.

2 Календарне планування занять

Календарне планування відображає основні принципи, закладені в нашу програму з подолання освітніх втрат, а також передбачає досягнення всіх чотирьох груп результатів навчання.

Текстоцентричний підхід означає, що під час роботи з текстом ми можемо зробити акцент на ту групу результатів, які відповідають меті конкретного заняття.

У календарне планування ми вмістили теми з розвитку мовлення (обговорення мультфільмів, документальних фільмів, уривків з книг, статей тощо), а також уроки-резерви, які вчителі можуть використати для деталізації того матеріалу, який не встигли опрацювати на заняттях. Кожна з тем закінчується мінітестом.

3 Зразки діагностичних тестів

Вхідні тести передбачають перевірку знання навчального матеріалу та вмінь, набутих за попередні два роки, з урахуванням трьох груп результатів (без усної взаємодії). Кожен тест починається з тексту-стимулу. Перші 5 питань дають змогу перевірити розуміння прочитаного (робота з текстом), наступні 5 перевіряють обсяг лексичного та фразеологічного запасу учнів, решта (окрім останнього) стосуються мовленнєвої діяльності. Останнє питання відкритого типу дає змогу учням продемонструвати вміння формулювати власні думки у форматі письмової взаємодії.

Вихідні тести побудовані за такою ж схемою, як вхідні, і перевіряють ті самі теми за тими самими критеріями. Це означає, що можна відстежити прогрес учнів у роботі з текстом (питання 1–5), розширення/скорочення лексичного/фразеологічного запасу (питання 6–10), динаміку мовленнєвої діяльності (питання 11–19) та вміння письмово взаємодіяти (питання 20).

Одне з питань щодо розуміння прочитаного обов'язково передбачає перевірку вміння трансформувати невербальну інформацію (схеми, ілюстрації, діаграми, таблиці тощо) у вербальну.

4 Зразки конструкторів занять

Конструктор занять – це набір таких складників уроку:

- вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії;
- робота з текстом;
- теоретичний матеріал;
- практичний матеріал;
- говоріння, письмо;
- культура мовлення;
- кінозал;
- ігри.

Ці елементи вчителі можуть використовувати на власний розсуд: змінювати послідовність певних частин або вилучати їх, адаптуючи до рівня підготовки учнів/учениць. Зразки таких конструкторів подаємо нижче.

5 Типи уроків

Конструктори уроків передбачають роботу з усіма 4-ма групами результатів, однак ми пропонуємо додаткові уроки розвитку мовлення наприкінці кожної теми. На таких заняттях основну увагу звертаємо на усну взаємодію та вміння аналізувати прочитаний текст. Усі теми завершуємо мінітестами для самоконтролю учнів/учениць.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Особливу вагу на уроках української мови має соціально-емоційне навчання. Учні та учениці гостро потребують відновлення внутрішнього балансу. Мова, яка є найважливішим інструментом комунікації, дає змогу виражати емоції, переживання, повідомляти про страхи чи небезпеки, озвучувати бажання та надії. Тому на кожному уроці ми практикуємо творчі завдання, обговорення текстів на різну тематику, будуємо усні та письмові висловлювання, а найголовніше – працюємо в командах.

Під час таких форм роботи звертаємо увагу на вміння виражати емоції, саморефлексувати, толерантно спілкуватися з однолітками та дорослими. Ваш клас – це насамперед простір підтримки, у якому всі почуваються комфортно, в емоційній безпеці, вільно обстоюють свою позицію, водночас враховуючи позиції інших.

Ми прагнемо до цілісного відновлення учнів та учениць – мовного та соціально-емоційного.

РОЗДІЛ 1

ОРІЄНТОВНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-Х, 7-Х ТА 9-Х КЛАСІВ

КЛЮЧОВІ ТЕМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПОЧАТКУ 5-ГО КЛАСУ (УКРАЇНСЬКА МОВА, ЦИКЛ 3 – 4 КЛАСИ)

Відповідно до ДВОХ модельних програм НУШ (Савченко О., Шияна Р.)

Частина 1. Дослідження мовлення			
	3 клас	Номер завдання в діагностичному тесті	4 клас
	1. Фонетика. Графіка 1.1. Голосні, приголосні (г, дз, дж). 1.2. Дзвінки, глухі. 1.3. Алфавіт.	19	1. Фонетика. Графіка 1.1. Голосні, приголосні (г, дз, дж). 1.2. Дзвінки, глухі. 1.3. Алфавіт.
	2. Лексикологія 2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми. 2.3. Багатозначні слова.	10 7, 9 6 8	2. Лексикологія 2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми. 2.3. Багатозначні слова. 2.4. Фразеологізми.
	3. Орфографія 3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів. 3.2. Подовжені приголосні. 3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	16	3. Орфографія 3.4. Апостроф (після префіксів). 3.5. Правопис префіксів пре-, при-.
	4. Будова слова 4.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.	13	
	5. Іменник 5.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови. 5.2. Власні й загальні назви. 5.3. Велика літера. 5.4. Рід, число іменників.	18 12	5. Іменник 5.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови. 5.2. Власні й загальні назви. 5.3. Велика літера. 5.4. Рід, число іменників. 5.5. Відмінки іменників (визначення відмінків іменників у реченні).

	6. Прикметник 6.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови. 6.2. Побудова словосполучень з прикметниками (уміння ставити питання до прикметника).	18	6. Прикметник 6.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови. 6.2. Побудова словосполучень з прикметниками (уміння ставити питання до прикметника). 6.3. Ступені порівняння прикметників. 6.4. Прикметники на –ськ-, –цьк-, –зьк-.
	7. Числівник 7.1. Виокремлення числівників з-поміж інших частин мови. 7.2. Правильне читання числових виразів.	18	7. Числівник 7.1. Виокремлення числівників з-поміж інших частин мови. 7.2. Правильне читання числових виразів. 7.3. Розрізнення кількісних і порядкових числівників. 7.4. Позначення часу.
	8. Дієслово 8.1. Виокремлення дієслів з-поміж інших частин мови. 8.2. Час дієслів. 8.3. НЕ з дієсловами.	18	8. Дієслово 8.1. Виокремлення дієслів з-поміж інших частин мови. 8.2. Час дієслів. 8.3. НЕ з дієсловами.
		18	10. Займенник 10.1. Виокремлення займенників з-поміж інших частин мови. 10.2. Відмінювання особових займенників.
		11	11. Прислівник 11.1. Виокремлення прислівників з-поміж інших частин мови. 11.2. Уживання прислівників у реченнях (добір синонімічних, правопис).
	9. Речення 9.1. Різні за метою висловлювання речення. 9.2. Головні й другорядні члени речення.	14 17 15	9. Речення 9.1. Різні за метою висловлювання речення. 9.2. Головні й другорядні члени речення. 9.3. Однорідні члени речення.

Частина 2. Робота з текстом			Номер завдання в діагностичному тесті
12.	Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів	12.1. Прогнозує орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, неverbальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо).	
		12.2. Ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача.	
		12.3. Добирає і впорядковує потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо.	2
13.	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину	12.4. Зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом.	
		13.1. Виділяє ключові слова та пояснює, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту.	3
		13.2. Розрізняє в тексті факти й судження, знаходить між ними зв'язок.	
		13.3. Висловлює припущення про наміри автора тексту, обґрунтовує свої думки.	5
		13.4. Формулює під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії.	
		13.5. Установлює причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами.	4
		13.6. Виявляє деталі тексту, важливі для розуміння ідей.	1
14.	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва й навколишнього світу	14.1. Оцінює правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід.	
		14.2. Висловлює свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо).	
		14.3. Оцінює надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків.	
		14.4. Визначає роль елементів форми (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) для розуміння змісту.	
		14.5. Виражає свої почуття та емоції щодо прочитаного мовою мистецтва.	

15.	Визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку)	15.1. Визначає мету читання й обирає відповідно до неї тексти (книжки) (для задоволення, розваги, знаходження потрібної інформації).	
		15.2. Пояснює, наскільки обрані тексти допомогли досягнути мети читання.	
		15.3. Добирає необхідну інформацію з різних джерел: шукає її в словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті.	
16.	На основі тексту створює план, таблицю, модель	16.1. Добирає та створює ілюстративний матеріал до художнього тексту.	
		16.2. Складає план тексту.	
		16.3. Узагальнює, систематизує, класифікує інформацію з тексту у вигляді таблиць, схем.	

Частина 3. Письмова взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
17.	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресу та й дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації	17.1. Записує текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) у темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел.	
		17.2. Створює самостійне письмове висловлення (розповідь, опис, міркування) на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата.	20
		17.3. Створює тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру.	
		17.4. Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення записує свою думку про предмет висловлення; формулює запитання та відповіді під час письмового спілкування.	
		17.5. Оформлює власне висловлення зрозуміло, дотримуючись норм літературної мови, за потреби звертається до словників.	
18.	Створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти	18.1. Створює повідомлення для інтернет-спілкування, дотримуючись норм етикету онлайн-спілкування (нетикету).	
		18.2. Використовує відповідні емотикони для вираження особистих емоцій.	
19.	Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного	19.1. Визначає, чи відповідає створений текст меті, перевіряє грамотність написаного.	
		19.2. Удосконалює власний письмовий текст, знаходить і виправляє помилки, редагує зміст тексту.	
		19.3. Обговорює письмові роботи (власні й однокласників) у парі, малій групі, відзначає позитивні характеристики.	
		19.4. Висловлює, за підтримки вчителя, поради щодо можливого вдосконалення тексту.	

Частина 4. Усна взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
20.	Удосконалення власних вислов- лень	20.1. Виражає своє ставлення до висловлювано- го.	
21.	Зіставлення теми й головної думки усного повідом- лення з власним досвідом.	21.1. Узагальнює й систематизує почуту інформа- цію.	
22.	Аналіз та інтер- претація (роз- криття змісту) почутого. Від- творення змісту почутого творчо.	22.1. Передає зміст почутого творчо (змінює оповідача в тексті-розповіді, послідовність наве- дених ознак в описі, послідовність аргументів у міркуванні, доповнює опис іншими ознаками, а міркування іншими аргументами).	
23.	Оцінювання усної інформації.	23.1. Обґрунтовує своє ставлення до почутого, спираючись на набуті знання, власний досвід.	
24.	Створення усних монологічних ви- словлень (розпо- відь, опис, мірку- вання, есе).	24.1. Будує самостійно усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування,) за спостережен- нями в навколишньому світі, ілюстрацією, пода- ним зачином або кінцівкою, за опорними сло- вами, за поданим або колективно чи самостійно складеним планом.	
25.	Практичне оволо- діння діалогічною формою мовлен- ня, вербальними й невербальними засобами, ети- кетними нормами культури спілку- вання.	25.1. Висловлює доброзичливо своє ставлення до думок інших співрозмовників (поділяє їх пов- ністю, частково чи аргументовано відхиляє).	
26.	Вибір і викори- стання інформації з почутого для створення власних висловлень.	26.1. Вибирає з почутого інформацію для ство- рення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ).	

КЛЮЧОВІ ТЕМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПОЧАТКУ 7-ГО КЛАСУ (УКРАЇНСЬКА МОВА, ЦИКЛ 5 – 6 КЛАСИ)

Відповідно до **ДВОХ** модельних програм НУШ (Н.Голуб, О.Горошкіна, О.Заболотний та ін.) та Державного стандарту базової середньої освіти, 2020 р.

Частина 1. Дослідження мовлення			
Номер завдання в діагностичному тесті	5 клас	Номер завдання в діагностичному тесті	6 клас
16	1. Фонетика 1.1. Голосні, приголосні. 1.2. Тверді, м'які. 1.3. Шиплячі, свистячі.	17	5. Будова слова 5.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.
6, 8, 10, 7, 9	2. Лексикологія 2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми. 2.3. Розрізнення іншомовних слів.		
12	3. Орфографія 3.1. М'який знак. 3.2. Апостроф. 3.3. Спрощення.		3. Орфографія 3.4. Подвоєння, подовження. 3.5. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-. 3.6. Правопис сумнівних голосних у префіксах та суфіксах. 3.7. Суфікси -ськ-, -цьк-, -зьк-, -ств-, -цтв-, -зтв-.
18, 11, 15	4. Синтаксис. Пунктуація 4.1. Головне і залежне слово в словосполученні. 4.2. Головні й другорядні члени речення. 4.3. Кома в реченні з однорідними членами. 4.4. Розрізнення складних і простих речень.	19	6. Іменник 6.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови. 6.2. Власні й загальні назви. 6.3. Велика літера. 6.4. Відмінки. 6.5. Відмінювання іменників I та II відмін.
		19, 13	7. Прикметник 7.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови. 7.2. Ступені порівняння.

		19	8. Числівник 8.1. Виокремлення числівників з-поміж інших частин мови. 14 8.2. Відмінювання кількісних числівників (десятки, сотні). 8.3. Узгодження числівників з іменниками. 8.4. Час.
		19	9. Займенник 9.1. Виокремлення займенників з-поміж інших частин мови. 9.2. Написання заперечних і неозначених займенників.

Частина 2. Робота з текстом			Номер завдання в діагностичному тесті
10.	Сприймає текст	10.1. Читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання.	
		10.2. Пояснює функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації тощо), розрізняє складники структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до його жанрово-родової належності та стильових особливостей.	
		10.3. Використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом.	
11.	Аналізує та інтерпретує текст	11.1. Характеризує порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми.	
		11.2. Проеціює власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми.	
		11.3. Знаходить у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) відому й нову інформацію.	
		11.4. Визначає головну й другорядну інформацію в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	1
		11.5. Піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти.	
		11.6. Формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).	
		11.7. Поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	5
		11.8. Формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).	4
12.	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	12.1. Характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність.	
		12.2. Проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом.	

		12.3. Проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	
13.	Оцінює текст	13.1. Обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), для розв'язання визначених завдань, використовуючи різні жанри, форми й способи представлення повідомлень.	
		13.2. Визначає актуальність і несуперечливість тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб.	2, 3
14.	Обирає тексти для читання	14.1. Залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір.	
		14.2. Описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.	
		14.3. Використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації.	
15.	Перетворює текстову інформацію	15.1. Переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання.	
		15.2. Фіксує потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок.	
		15.3. Представляє текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.	
		15.4. Створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо).	
16.	Читає творчо	16.1. Творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо.	
		16.2. За мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо).	

Частина 3. Письмова взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
17. Створює письмові висловлення	17.1. Записує власні міркування або інформацію з інших джерел.		20
	17.2. Створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.		
	17.3. Оформлює власне висловлення, враховуючи основні засади академічної доброчесності.		
	17.4. Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними й стилістичними нормами.		
	17.5. Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.		
18. Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі)	18.1. Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах.		
	18.2. Висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою.		
	18.3. Дискутує в онлайн-середовищі на знайомі теми, пов'язані із власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо.		
	18.4. Порівнює позиції учасників дискусії.		
	18.5. Толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії.		
	18.6. Дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування.		
	18.7. Взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дбаючи про безпеку.		
	18.8. Дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії.		
19. Редагує письмові тексти	19.1. Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень.		
	19.2. Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил.		
	19.3. Аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу.		
	19.4. Коригує текст на основі проведеного аналізу.		
	19.5. Доповнює та/або змінює окремі частини тексту відповідно до теми і мети висловлення.		
	19.6. Удосконалює письмовий текст (власний та чужий).		
	19.7. Визначає способи виправлення помилок у власному мовленні.		

Частина 4. Усна взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
20.	Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання	20.1. Обстоює власну позицію щодо окремих питань, зокрема тих, що порушені в почутому повідомленні (зокрема художньому).	
		20.2. Використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.	
		20.3. Наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту.	
21.	Виокремлює усну інформацію	21.1. Знаходить у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання.	
22.	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	22.1. Пов'язує, зіставляє почуте з життєвим досвідом.	
23.	Сприймає усну інформацію	23.1. Відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті.	
24.	Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	24.1. Використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.	

КЛЮЧОВІ ТЕМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПОЧАТКУ 9-ГО КЛАСУ (УКРАЇНСЬКА МОВА, ЦИКЛ 7 – 8 КЛАСИ)

Відповідно до ДВОХ модельних програм НУШ (Н.Голуб, О.Горошкіна,
О.Заболотний та ін.) та Державного стандарту базової середньої освіти, 2020 р.

Частина 1. Дослідження мовлення			
5 клас	Номер завдання в діагностичному тесті	6 клас	Номер завдання в діагностичному тесті
1. Дієслово 1.1.Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 1.2. Форми дієслова: (загальне ознайомлення). 1.3. Вид дієслів. 1.4. Часи дієслів. 1.5. Способи дієслів.	18	9. Словосполучення 9.1. Будова словосполучень. Питання від головного слова до залежного.	
2. Дієприкметник як особлива форма дієслова 2.1. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 2.2. Творення й правопис дієприкметників. 2.3. Дієприкметниковий зворот.	11	10. Речення 10.1. Речення прості й складні. 10.2. Речення двоскладні й однокладні (практично). 10. 3. Граматична помилка (практично).	
3. Дієприслівник як особлива форма дієслова 3.1. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 3.2. Творення дієприслівників. 3.3. Дієприслівниковий зворот.		11. Підмет і присудок 11.1. Способи вираження підмета. 11.2. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). 11.3. Тире між підметом і присудком.	15
4. Прислівник 4.1. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 4.2. Ступені порівняння прислівників.	12	12. Другорядні члени речення (повторення) 12.1. Означення, додаток, обставина. 12.2. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами.	
5. Прийменник 5.1. Правопис похідних.		13. Повні й неповні речення 13.1. Тире в неповних реченнях.	
6. Сполучник 6.1. Сурядні сполучники. 6.2. Підрядні сполучники.	18 13	14. Речення з однорідними членами 14.1. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.	17

7. Частка 7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови. 7.2. Написання часток -бо, -но, -то, -от, -таки.	18 16	15. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) 15.1. Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.	17
8. Вигук 8.1. Оформлення речень з вигуками.		16. Речення з відокремленими членами 16.1. Відокремлені означення. 16.2. Відокремлені обставини. 16.3. Відокремлені додатки.	17
		17. Складне речення 17.1. Складносурядне речення. 17.2. Складнопірядне речення. 17.3. Безсполучникове речення.	19

Частина 2. Усна взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
18. Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.		
	18.2. Доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань.		
19. Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	19.1. Добирає й використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту.		
	19.2. Добирає й використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту.		
20. Виокремлює усну інформацію	20.1. Використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору до самостійно визначених цілей.		
21. Аналізує та інтерпретує усну інформацію	21.1. Визначає зв'язок між фрагментами інформації, здобутої з одного чи кількох джерел.		
	21.2. Окреслює тематику й проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації.		

Частина 3. Робота з текстом			Номер завдання в діагностичному тесті
22.	Аналізує та інтерпретує текст	22.1. Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту.	
		22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	2
		22.3. Розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду	1, 3
		22.4. Поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі	4
		22.5. Формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів)	5
23.	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	23.1. Характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання.	
		23.2. Коментує власні почуття під час читання тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виразних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту.	
24.	Оцінює текст	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	
25.	Читає творчо	25.1. Творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), передає його в іншому культурно-історичному контексті.	

Частина 4. Письмова взаємодія			Номер завдання в діагностичному тесті
26.	Створює письмові висловлення	26.1. Записує власне або чуже мовлення, використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності.	
		26.2. Створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику.	20
		26.3. Обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї.	
		26.4. Створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети.	
		26.5. Складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.	
27.	Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі)	27.1. Створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо).	
28.	Використовує знання з мови в мовленнєвій творчості	28.1 Використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, "карти знань", складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності.	

РОЗДІЛ 2 ЗРАЗКИ КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗАНЯТЬ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УКРАЇНСЬКА МОВА. 5 КЛАС

Урок №	ТЕМИ			
	Читання / Слухання	Основна мовна тема	Орфографія	Додаткові теми
1.	Вхідний діагностичний тест			
2.	12.1. Прогнозує орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо).	1. Фонетика. Графіка -1. 1.1. Голосні, приголосні (г, дз, дж). 1.3. Алфавіт.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів. 2.1. Синоніми.
3.	12.2. Ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача.	1. Фонетика. Графіка -2. 1.1. Голосні, приголосні. 1.2. Дзвінки, глухі.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів. 3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	2.2. Антоніми.
4.	12.3. Добирає й упорядковує потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо.	2. Лексикологія -1. 2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми. Мінітест (фонетика).	3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	5.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови.
Урок розвитку мовлення				
5.	Читання /Слухання 14.5. Виражає свої почуття та емоції щодо прочитаного мовою мистецтва.	Письмо 15.4. Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення записує свою думку про предмет висловлення; формулює запитання та відповіді під час письмового спілкування письмово висловлює свою думку, чітко й лаконічно дає відповіді на запитання.	Говоріння 20.1. Виражає своє ставлення до висловлюваного.	
6.	12.4. Зіставляє прочитане із власним життєвим досвідом.	2. Лексикологія-2. 2.3. Багатозначні слова. 2.4. Фразеологізми.	3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	5.4. Рід, число іменників.

7.	13.1. Виділяє ключові слова та пояснює, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту.	3. Орфографія-1. 3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів. <i>Мінітест (Лексикологія).</i>	3.2. Подовжені приголосні.	2.3. Багатозначні слова.
8.	Резервний урок			
9.	13.2. Розрізняє в тексті факти й судження, знаходить між ними зв'язок.	3. Орфографія-2. 3.2. Подовжені приголосні.	3.5. Правопис префіксів пре-, при-	5.5. Відмінки іменників (визначення відмінків іменників в реченні). Орудний відмінок іменників III відміни.
10.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/ Слухання 12.2. Ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача.	Письмо 15.1. Записує текст (від руки чи за допомогою клавіатури – за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел.		Говоріння 21.1. Узагальнює й систематизує почуту інформацію.
11.	13.3. Висловлює припущення про наміри автора тексту, обґрунтовує свої думки.	3. Орфографія-3. 3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	3.2. Подовжені приголосні.	4.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.
12.	13.4. Формулює під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії.	3. Орфографія-4. 3.4. Апостроф (після префіксів).	3.5. Правопис префіксів пре-, при-	6.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови.
13.	13.1. Учень/-ниця виділяє ключові слова та пояснює, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту.	3. Орфографія-5. 3.5. Правопис префіксів пре-, при-	3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-.	6.2. Побудова словосполучень з прикметниками (уміння ставити питання до прикметника).

Урок розвитку мовлення

14.	Читання/Слухання 12.1. Прогнозує орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо).	Письмо 15.2. Створює самостійне письмове висловлення (розповідь, опис, міркування) на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата.	Говоріння 22.1. Передає зміст почутого творчо (змінює оповідача в тексті-розповіді, послідовність наведених ознак в описі, послідовність аргументів у міркуванні, доповнює опис іншими ознаками, а міркування іншими аргументами).
15.	13.6. Виявляє деталі тексту, важливі для розуміння ідей.	4. Будова слова. 4.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа. Мінітест (Орфографія).	3.3. Правопис префіксів з-, с-, роз-, без-. 3.5. Правопис префіксів пре-, при-.
16.	Резервний урок		
17.	14.1. Оцінює правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід.	5. Іменник -1. 5.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови. 5.4. Рід, число іменників. 5.5. Відмінки іменників (визначення відмінків іменників в реченні).	3.2. Подовжені приголосні. 9.2. Головні і другорядні члени речення. 2.3. Багатозначні слова.

18.	14.2. Висловлює свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо).	5. Іменник -2. 5.1. Виокремлення іменників з-поміж інших частин мови. 5.2. Власні й загальні назви. <i>Мінітест (Іменник).</i>	5.3. Велика літера.	9.2. Головні і другорядні члени речення. 2.4. Фразеологізми.
19.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/Слухання 13.5. Установлює причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами.	Письмо 15.3. Створює тексти зі щоденного життя з дотриманням типових ознак жанру.	Говоріння 23.1. Обґрунтовує своє ставлення до почуттого, спираючись на набуті знання, власний досвід.	
20.	14.3. Оцінює надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків.	6. Прикметник-1. 6.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови. 6.2. Побудова словосполучень з прикметниками (уміння ставити питання до прикметника).	3.2. Подовжені приголосні.	11.1. Виокремлення прислівників з-поміж інших частин мови. 2.3. Багатозначні слова.
21.	14.4. Визначає роль елементів форми (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) для розуміння змісту.	6. Прикметник-2. 6.3. Ступені порівняння прикметників. <i>Мінітест (Прикметник).</i>	6.4. Прикметники на -ськ-, -цьк-, -зьк-	7.3. Розрізнення кількісних і порядкових числівників. 2.4. Фразеологізми.
22.	Резервний урок			
23.	Проміжний тест			

24.	14.5. Виражає свої почуття та емоції щодо прочитаного мовою мистецтва.	7. Числівник. 7.1. Виокремлення числівників з-поміж інших частин мови. 7.2. Правильне читання числових виразів.	3.2. Подовжені приголосні.	9.2. Головні й другорядні члени речення. 2.1. Синоніми.
Урок розвитку мовлення				
25.	Читання/Слухання 14.1. Оцінює правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід. 14.5. Виражає свої почуття та емоції щодо прочитаного мовою мистецтва.	Письмо 15.4. Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення записує свою думку про предмет висловлення. 16.2. Використовує відповідні емотикони для вираження особистих емоцій та емоцій інших.	Говоріння 24.1. Будує самостійно усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування,) за спостереженнями в навколишньому світі, ілюстрацією, поданим зачином або кінцівкою, за опорними словами, за поданим або колективно чи самостійно складеним планом.	
26.	15.1. Визначає мету читання й обирає відповідно до неї тексти (книжки) (для задоволення, розваги, знаходження потрібної інформації).	7. Числівник. 7.3. Розрізнення кількісних і порядкових числівників. 7.4. Позначення часу. Мінітест (Числівник).	5.3. Велика літера.	9.3. Однорідні члени речення. 2.2. Антоніми.
27.	15.2. Пояснює, наскільки обрані тексти допомогли досягнути мети читання.	8. Дієслово-1. 8.1. Виокремлення дієслів з-поміж інших частин мови. 8.2. Час дієслів.	8.3. НЕ з дієсловами.	2.3. Багатозначні слова. 2.4. Фразеологізми.

28.	15.3. Добирає необхідну інформацію з різних джерел: шукає її в словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті.	8. Дієслово-2. 8.1. Виокремлення дієслів з-поміж інших частин мови. 8.2. Час дієслів. 8.3. НЕ з дієсловами. Мінітест (Дієслово).	8.3. НЕ з дієсловами.	9.3. Однорідні члени речення.
29.	Резервний урок			
30.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/Слухання 13.3. Висловлює припущення про наміри автора тексту, обґрунтовує свої думки.	Письмо 17.2. Вдосконалює власний письмовий текст, знаходить і виправляє помилки, редагує зміст тексту.	Говоріння 25.1. Висловлює доброзичливо своє ставлення до думок інших співрозмовників (поділяє їх повністю, частково чи аргументовано відхиляє).	
31.	16.1. Добирає та створює ілюстративний матеріал до художнього тексту.	10. Займенник. 10.1. Виокремлення займенників з-поміж інших частин мови. 10.2. Відмінювання особових займенників.	6.4. Прикметники на - ськ -, - цьк -, - зьк -.	4.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.

32.	16.2. Складає план тексту.	11. Прислівник. 11.1. Виокремлення прислівників з-поміж інших частин мови. 11.2. Уживання прислівників у реченнях (добір синонімічних, правопис). Мінітест (Займенник+Прислівник).	11.2. Уживання прислівників у реченнях (добір синонімічних, правопис).	2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми.
33.	Резервний урок			
34.	16.2. Складає план тексту.	9. Речення-1. 9.1. Різні за метою висловлювання речення. 9.2. Головні і другорядні члени речення.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів.	9.3. Однорідні члени речення.
35.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/ Слухання 16.1. Добирає та створює ілюстративний матеріал до художнього тексту.	Письмо 18.1. Створює повідомлення для інтернет-спілкування, дотримуючися норм етикету онлайн-спілкування (нетикету).	Говоріння 26.1. Вибирає з почутого інформацію для створення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ).	
36.	16.3. Узагальнює, систематизує, класифікує інформацію з тексту у вигляді таблиць, схем.	9. Речення-2. 9.1. Різні за метою висловлювання речення. 9.2. Головні і другорядні члени речення.	3.2. Подовжені приголосні.	2.3. Багатозначні слова.

37.	13.1. Виділяє ключові слова та пояснює, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту.	9. Речення-З. 9.3. Однорідні члени речення.	3.4. Апостроф (після префіксів).	2.4. Фразеологізми.
38.	Резервний урок			
39.	Підсумковий діагностичний тест			
40.	Узагальнення й систематизація вивченого. Рефлексія			

Фінансується
Європейським Союзом

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УКРАЇНСЬКА МОВА. 7 КЛАС

Урок №	ТЕМИ			
	Читання / Слухання	Основна мовна тема	Орфографія	Додаткові теми
1.	Вхідний діагностичний тест			
2.	10.1. Визначає головну й другорядну інформацію в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) .	1. Фонетика – 1. 1.1. Голосні та приголосні звуки.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів.	4.1. Головне й залежне слово в словосполученні. Синоніми, антоніми.
3.	10.2. Піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти .	1. Фонетика – 2. 1.2. Тверді, м'які. 1.3. Шиплячі, свистячі.	3.1. М'який знак. 3.2. Апостроф.	4.1. Головне й залежне слово в словосполученні. Синоніми, антоніми.
4.	10.4. Поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	1. Фонетика – 3. Чергування приголосних. Мінітест (Фонетика).	3.4. Подвоєння, подовження.	4.1. Головне й залежне слово в словосполученні. Синоніми, антоніми.
Урок розвитку мовлення				
5.	Читання/слухання 10.3. Використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом.	Письмо 17.1. Записує власні міркування або інформацію з інших джерел.		Говоріння 20.1.Обстоює власну позицію щодо окремих питань, зокрема тих, що порушені в почутому повідомленні (зокрема художньому).
6.	Резервний урок			

7.	11.2. Формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).	5. Будова слова – 1. 5.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.	3.4. Подвоєння, подовження.	4.2. Головні і другорядні члени речення. Синоніми, антоніми.
8.	10.5. Створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.	5. Будова слова – 2. 5.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа.	3.6. Правопис сумнівних головних у префіксах та суфіксах.	4.2. Головні і другорядні члени речення. Іншомовні слова.
9.	10.1. Визначає головну й другорядну інформацію в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	5. Будова слова – 3. 5.1. Корінь, префікс, суфікс, закінчення, основа. Мінітест (Будова слова).	3.3. Спрощення. 3.7. Суфікси -ськ-, -цьк-, -зьк-, -ств-, -цтв-, -зтв-.	4.2. Головні й другорядні члени речення. Іншомовні слова.
10.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 11.6. Формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом.	Письмо 17.1. Записує власні міркування або інформацію з інших джерел. 18.1. Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах.		Говоріння 21.1. Знаходить у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання.
11.	Резервний урок			

12.	10.2. Піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти.	4. Синтаксис. Пунктуація – 1. 4.1. Головне й залежне слово в словосполученні.	Іменник. Іншомовні слова.	
13.	10.3. Поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	4. Синтаксис. Пунктуація – 2. 4.2. Головні й другорядні члени речення.		Прикметник. Синоніми.
14.	10.4. Формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).	4. Синтаксис. Пунктуація 3. 4.3. Кома в реченні з однорідними членами. 4.4. Розрізнення складних і простих речень.		Числівник.
15.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 13.2. Визначає актуальність і несуперечливість тексту (художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб.	Письмо 17.2. Створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.	Говоріння 20.2. Використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.	

16.	15.1. Переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту) у різний спосіб відповідно до завдання.	4. Синтаксис. Пунктуація – 4 4.4. Розрізнення складних і простих речень. Мінітест (Синтаксис. Пунктуація).		Займенник.
17.	Резервний урок			
18.	12.2. Проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом.	6. Іменник – 1 6.1. Виокремлення іменників.		Підмет.
19.	10.1. Визначає головну й другорядну інформацію в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	6. Іменник – 2 6.2. Власні й загальні назви.		Присудок.
20.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 16.1. Творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо.	Письмо 19.6. Удосконалює письмовий текст (власний та чужий). 19.7. Визначає способи виправлення помилок у власному мовленні.		Говоріння 22.1. Пов'язує, зіставляє почуте з життєвим досвідом.
21.	10.2. Піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти.	6. Іменник – 3 6.3. Велика літера.	3.7. Суфікси -ськ-, -цьк-, -зьк-, -ств-, -цтв-, -зтв-.	Додаток.

22.	10.3. Поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	6. Іменник – 4 6.4. Відмінки.		Однорідні члени речення.
23.	10.4. Формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту. (зокрема художнього тексту, медіатексту).	6. Іменник – 5 6.5. Відмінювання іменників I та II відмін. Мінітест (Іменник)		Однорідні члени речення.
24.	Резервний урок			
25.	Проміжний тест			
26.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 12.3. Проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	Письмо 18.1. Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах. 18.2. Висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою.		Говоріння 23.1. Відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті.

27.	10.6. Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень.	7. Прикметник – 1 7.1. Виокремлення прикметників з-поміж інших частин мови.	3.7. Суфікси -ськ-, -цьк-, -зьк-, -ств-, -цтв-, -зтв-.	Означення. Синоніми.
28.	10.5. Створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.	7. Прикметник – 2 7.2. Ступені порівняння. Мінітест (Прикметник).	Чергування приголосних.	Однорідні члени речення. Синоніми, антоніми.
29.	10.6. Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень.	8. Числівник – 1 8.1. Виокремлення числівників з-поміж інших частин мови.		Однорідні члени речення.
30.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 14.2. Описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів. 14.3. Використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації.	Письмо 18.4. Порівнює позиції учасників дискусії. 18.5. Толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії.		Говоріння 20.2. Використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.
31.	10.1. Визначає головну й другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті).	8. Числівник – 2 8.2. Відмінювання кількісних числівників (десятки, сотні).		Однорідні члени речення.

32.	10.2. Піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти.	8. Числівник – 3 8.3. Узгодження числівників з іменниками.		Складне речення.
33.	10.3. Поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	8. Числівник – 4 8.4. Час. Мінітест (Числівник).		Складне речення.
34.	Резервний урок			
35.	Урок розвитку мовлення			
	Читання/слухання 15.1. Переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання.	Письмо 17.1. Записує власні міркування або інформацію з інших джерел.		Говоріння 20.3. Наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту.
36.	10.4. Формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).	9. Займенник – 1 9.1. Виокремлення займенників з-поміж інших частин мови. 9.2. Написання заперечних і неозначених займенників.		

37.	15.2. Фіксує потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок.	9. Займенник – 2 9.2. Написання заперечних і неозначених займенників. Мінітест (Займенник).		
38.	Резервний урок			
39.	Підсумковий діагностичний тест			
40.	Узагальнення й систематизація вивченого. Рефлексія			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УКРАЇНСЬКА МОВА. 9 КЛАС

Урок №	ТЕМИ		
	Читання / Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
1.	Вхідний діагностичний тест		
2.	20.1. Використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору до самостійно визначених цілей.	Морфологія 1. Дієслово-1. 1.1. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 1.2. Форми дієслова (загальне ознайомлення).	9.1. Будова словосполучень. Питання від головного слова до залежного. 11.2. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний).
3.	21.2. Окреслює тематику й проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації.	1. Дієслово-2. 1.3. Вид дієслів. 1.4. Часи дієслів. 1.5. Способи дієслів.	7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови. 11.2. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний).
4.	23.2. Коментує власні почуття під час читання тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту.	2. Дієприкметник як особлива форма дієслова-1. 2.1. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови. 12.1. Означення, додаток, обставина.
Урок розвитку мовлення			
5.	Читання/Слухання 22.1. Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту.	Письмо 26.1. Записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності.	Говоріння 18.1. Логічно та послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами і наводячи доречні приклади із власного або суспільного досвіду.

6.	22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	2. Дієприкметник як особлива форма дієслова-2. 2.2. Творення і правопис дієприкметників. 2.3 .Дієприкметниковий зворот.	12.1. Означення, додаток, обставина. 16.1. Відокремлені означення.
7.	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	3. Дієприслівник як особлива форма дієслова. 3.1. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 3.2. Творення дієприслівників. 3.3. Дієприслівниковий зворот. Мінітест (Дієслово та його форми).	7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови. 16.2. Відокремлені обставини.
8.	Резервний урок		

9.	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	4. Прислівник. 4.1. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. 4.2. Ступені порівняння прислівників.	7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови. 12.1. Означення, додаток, обставина.
10.	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання 22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	Письмо 27.1. Створює у цифровому середовищі повідомлення/медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо).	Говоріння 18.2. Доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань.
11.	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	5. Прийменник. 5.1. Правопис похідних прийменників.	6.3. Відокремлені додатки. 16.2. Відокремлені обставини (з допустовим значенням).
12.	22.1. Коментує та обгрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту.	6. Сполучник. 6.1. Сурядні сполучники. 6.2. Підрядні сполучники.	17.1. Складносурядне речення. 17.2. Складнопірядне речення.

13.	Резервний урок		
14.	22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	7. Частка. 7.1. Правопис часток не і ні з різними частинами мови.	15.1. Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.
15.	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання 22.1. Коментує та обгрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту.	Письмо 26.2. Створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику.	Говоріння 19.1. Добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту.
16.	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	7. Частка. 7.2. Написання часток -бо, -но, -то, -от, -таки.	15.1. Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.

17.	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	8. Вигук. 8.1. Оформлення речень з вигуками. Мінітест (Службові частини мови. Вигук).	11. Підмет і присудок.
18.	Резервний урок		
19.	Проміжний тест		
20.	22.3. Розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	9. Словосполучення. 9.1. Будова словосполучень. Питання від головного слова до залежного.	1. Дієслово.
21.	Урок розвитку мовлення		

	Читання/Слухання 23.2. Коментує власні почуття під час читання тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту.	Письмо 28.1. Використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, "карти знань", складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує ідеї інших і доопрацьовує їх із урахуванням принципів академічної доброчесності.	Говоріння 20.1. Використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору до самостійно визначених цілей.
22.	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	10. Речення. 10.1. Речення прості й складні. 10.2. Речення двоскладні й односкладні (практично). 10.3 Граматична помилка (практично).	6. Сполучник. 6.1. Сурядні сполучники. 6.2. Підрядні сполучники.
23.	22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	11. Підмет і присудок. 11.1. Способи вираження підмета.	1.2. Форми дієслова (інфінітив, дієприкметник).
24.	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	11. Підмет і присудок. 11.2. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). 11.3. Тире між підметом і присудком.	1.2. Форми дієслова (особові форми, інфінітив).

25.	Резервний урок		
26.	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання 22.5. Формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	Письмо 26.4. Створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети.	Говоріння 21.1. Визначає зв'язок між фрагментами інформації, здобутої з одного чи кількох джерел.
27.	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	12. Другорядні члени речення (повторення). 12.1. Означення, додаток, обставина. 12.2. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами.	1.2. Форми дієслова (інфінітив, дієприкметник, дієприслівник).
28.	22.5. Формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).	13. Повні й неповні речення. 13.1. Тире в неповних реченнях. Мінітест (Просте неускладнене речення).	10.2. Речення двоскладні й односкладні (практично).

29.	25.1.Творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), передає його в іншому культурно-історичному контексті.	14. Речення з однорідними членами. 14.1. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.	12.1. Означення, додаток, обставина.
30.	Резервний урок		
31.	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання 22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	Письмо 26.5. Складає та оформляє власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.	Говоріння 19.1. Добирає й використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального й культурного контексту.
32.	23.1. Характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану персонажів у художніх текстах, коментує їх вчинки та висловлювання.	15. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). 15.1. Розділові знаки при звертаннях та вставних словах.	4. Прислівник. 7. Частка.
33.	18.1. Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	16. Речення з відокремленими членами. 16.1. Відокремлені означення.	2. Дієприкметник як особлива форма дієслова.

34.	24.1. Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб.	16. Речення з відокремленими членами. 16.2. Відокремлені обставини. 16.3. Відокремлені додатки. Мінітест (просте неускладнене речення).	3. Дієприслівник як особлива форма дієслова. 5. Прийменник.
35.	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання 18.2. Доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та вираження власних поглядів, ідей, переконань.	Письмо 26.3. Обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї.	Говоріння 21.2. Окреслює тематику й проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації.
36.	20.1. Використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору до самостійно визначених цілей.	17. Складне речення. 17.1. Складносурядне речення.	6. Сполучник. 6.1. Сурядні сполучники.
37.	23.1. Характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання.	17. Складне речення. 17.2. Складнопідрядне речення.	6. Сполучник. 6.2. Підрядні сполучники.
38.	22.2. Наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду.	17. Складне речення. 17.3. Безсполучникове речення. Мінітест (Складне речення).	
39.	Підсумковий діагностичний тест		
40.	Узагальнення й систематизація вивченого		

РОЗДІЛ 3

ЗРАЗКИ ДІАГНОСТИЧНИХ ТЕСТІВ

ВХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 5-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 40 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.

(1) Гіроскутери – компактний електротранспорт, який допомагає швидко дістатися до місця призначення. Він відомий екологічністю. Цей вид транспорту відрізняється інтуїтивно зрозумілим управлінням, що робить його безпечним у використанні. На ньому можна кататися не тільки на дорогах, але й на тротуарах і навіть у коридорах будівель. Як вибрати відповідну модель? Треба врахувати безліч чинників.

(2) Конструкція цього транспорту складається з платформи для ніг, двох коліс і вертикальної рульової установки. Обираючи, звертайте увагу на товщину пластику, з якого зроблений корпус. Покриття більше ніж п'ять міліметрів прослужить довше. Важливий також колір: на світлих моделях можуть бути помітні подряпини. Натомість корпуси темного кольору приховують дефекти.

(3) Під час вибору варто також враховувати вагу. Буває так, що гіроскутери розряджаються. А нести в руках габаритну річ складно. Тому, щоб не сушити голову, де зарядитися, обирайте оптимальну вагу – до 20 кілограмів.

(4) Розмір коліс найкраще обирати від 6 до 10 дюймів – тоді гіроскутер буде швидко переміщатися рівними поверхнями. Такий варіант купують для поїздки на роботу або навчання.

(5) Бажаємо вдалого вибору!

(164 слова)

Джерело: https://www.foxtrot.com.ua/uk/shop/girobordi_gyroskuter.html

1. Обери зображення, яке найкраще ілюструє поданий текст (1 б.).

А

Б

В

Г

2. За інформацією з таблиці визнач, яка модель гіроскутера найбільше відповідає порадам, висловленим автором тексту (1 б.).

	Модель 1	Модель 2	Модель 3	Модель 4
Товщина пластику	5 мм	8 мм	3 мм	9 мм
Розмір коліс	5 дюймів	3 дюйми	7 дюймів	6 дюймів
Вага	21 кг	19 кг	25 кг	19 кг
Колір	світлий	темний	світлий	темний

А Модель 1

Б Модель 2

В Модель 3

Г Модель 4

3. Обери твердження, яке є правильним відповідно до змісту тексту (1 б.).

А Гіроскутери треба заправляти бензином.

Б Гіроскутери заряджають від електрики.

В Гіроскутери не потрібно заряджати взагалі.

Г Гіроскутери їздять завдяки крутінню педалей.

4. Відповідно до тексту, ознаками такого транспорту, як гіроскутер, є всі наведені характеристики, ОКРІМ (1 б.)

А екологічність

Б швидкість

В безпечність

Г популярність

5. Автор тексту зазначає, що (1 б.)

А на швидких гіроскутерах найчастіше їздять на роботу.

Б на швидких гіроскутерах найчастіше їздять на прогулянки.

В на повільних гіроскутерах найчастіше їздять на навчання.

Г на повільних гіроскутерах найчастіше їздять на зустрічі.

6. Антоніми є в реченні (1 б.)

А Цей вид транспорту відрізняється інтуїтивно зрозумілим управлінням, що робить його безпечним у використанні.

Б На світлих моделях можуть бути помітні подряпини, а корпуси темного кольору приховують дефекти.

В Розмір коліс найкраще обирати від 6 до 10 дюймів – тоді гіроскутер буде швидко переміщатися рівними поверхнями.

Г Конструкція цього транспорту складається з платформи для ніг, двох коліс і вертикальної рульової установки.

7. Виділене слово в реченні «Гіроскутери – компактний електротранспорт, який допомагає швидко дістатися до місця призначення» можна замінити синонімом (1 б.)

А безпечний

Б маленький

В модний

Г дешевий

8. Фразеологізм є в абзаці (1 б.)

А 1

Б 3

В 4

Г 5

Фінансується
Європейським Союзом

ВИХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 5-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 40 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.

(1) «Видавництво Старого Лева» – українське видавництво, засноване 13 грудня 2001 року Мар'яною Савкою і Юрієм Чопиком у Львові. (2) Усі, від наймолодшого до найстаршого, знайдуть тут щось до душі: казки, віршики для малят, повісті для школярів, підліткову серію, нон-фікшн для різного віку, вишукану поезію, цікаві романи, неймовірної краси атласи та альбоми і навіть розмальовки-антистрес. (3) Першою книжкою, яка побачила світ у видавництві 2002 року, стала «Малятам і батькам» відомої галицької господині Дарії Цвек. (4) Відтоді Старий Лев створив чимало книг для дітей, на яких виросли цілі покоління і які й зараз продовжують тішити нових читачів та читачок: це історії про улюблених мумітролів Туве Янссон, пізнавальні книжки Бодо Шефера, дотепні повісті від Джеремі Стронга. (5) 2013 року видавництво запустило дорослу лінійку книг. (6) З тих пір Старий Лев працює і над романами, бізнес-літературою, кулінарними книгами, мистецькими виданнями. (7) З 2014 Старий Лев щорічно організовує «Гаражний розпродаж», прибуток від якого передає на благодійні цілі. (8) З-поміж соціальних проєктів – підтримка сільських бібліотек, співпраця з фондом «Таблеточки», ремонт дитячої кімнати у клінічній лікарні ОХМАТДИТ та інші.

(172 слова)

Джерело: <https://starylev.com.ua>

1. У поданому тексті доречно використати всі зображення, ОКРІМ (1 б.)

2. Відповідно до тексту, соціальними проєктами «Видавництва Старого Лева» є всі наведені ініціативи, ОКРІМ (1 б.)

А підтримки сільських бібліотек	Б співпраці з благодійними фондами
В видання дитячої літератури	Г ремонту в дитячій лікарні

3. П'ятикласник Сашко намалював інфографіку за інформацією, поданою в тексті. Учень припустився (1 б.)

- А 1 неточності
- Б 2 неточностей
- В 3 неточностей
- Г 4 неточностей

4. Обери твердження, яке є правильним відповідно до змісту тексту (1 б.).

- А «Видавництво Старого Лева» розпочало свою роботу з видання дитячих книжок.
- Б На гаражних розпродажах у видавництві продають розмальовки-антистрес.
- В У львівському видавництві готують до друку шкільні підручники.
- Г Основний прибуток видавництво отримує з продажу підліткової літератури.

5. Автор тексту зазначає, що «Видавництво Старого Лева» (1 б.)

- А є першим дитячим видавництвом в Україні.
- Б спеціалізується на виданні матеріалів для шкіл.
- В створює атласи, альбоми та розмальовки.
- Г видає лише іноземну літературу.

6. Антоніми є в реченні (1 б.)

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4

7. Виділене слово в реченні «Старий Лев створив чимало книг для дітей: це і історії про улюблених мумітролів Туве Янссон, і пізнавальні книжки Бодо Шефера, і дотепні повісті від Джеремі Стронга» можна замінити синонімом (1 б.)

- А сумні
- Б смішні
- В цікаві
- Г історичні

8. Фразеологізм є в реченні (1 б.)

- А 1
- Б 3
- В 5
- Г 6

9. Синонімом до слова благодійний є слово (1 б.)

- А добродійний
- Б корисливий
- В енергійний
- Г завбачливий

ВХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 7-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 40 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.

Текст А

(1) Ділянка землі в 2500 акрів між океаном, затокою та сельвою належала самому президентові компанії. Президент не скупився, наймаючи найкращих архітекторів і будівельників для спорудження своєї триповерхової вілли – симбіозу зовнішньої старовини і внутрішнього модерну.

(2) То був, власне, замок, до якого, здавалося, не докладала рук людина; він ніби сам виріс із землі, порозсувавши густу траву й кущі. Замок стояв на відкритій, порослій смарагдовою зеленню площині. Біля нього не було ні доріг, ні навіть стежок, тільки злітна смуга, на якій стояв блакитнокрилий спортивний літак.

(3) Стрімкий кам'янистий берег затоки переходив у порослу густими травами площину, праворуч над якою навис застиглий вал зеленого моря джунглів. Над тим валом ряхтіла сила-силенна птаства.

Текст Б

Е(е)кваторіальні Л(л)іси П(п)івденної А(а)мерики, розташовуючись, як зрозуміло з їхньої назви, в зоні екватора, займають величезні площі А(а)мазонської (Н)изовини. Ці важкопрохідні лісові простори називають "сельвас", що П(п)ортугальською М(м)овою означає «ліс». У цій природній зоні можна побачити унікальні рослини – молочайні дерева, деревовидні папороті. Усі дерева переплетені ліанами, які підіймаються на стовбури, перекидаються з дерева на дерево, утворюючи місцями суцільну стіну густих джунглів. Південноамериканські ліси багаті тваринами. У сельві живуть мавпи-ревуни, тапіри, ягуари, папуги. Між густою рослинністю літають різнокольорові метелики, розмах крил у деяких із них досягає 27 сантиметрів.

(196 слів)

Джерела: В.Савченко «Гостинець для президента», <https://uk.wikipedia.org/wiki/Сельваси>

1. Спільними для тексту А і тексту Б є ключові слова (1 б.)

- А вілла, екватор, метелики
- В Америка, затока, метелики

- Б сельва, джунглі, густий
- Г літак, папороті, ліани

2. Ознаками екваторіальних лісів відповідно до тексту Б є все, ОКРІМ (1 б.)

- А наявність деревовидних папоротей
- В поширеність велетенських метеликів

- Б густа заплетеність дерев ліанами
- Г велика популяція пінгвінів

3. Мешканці будівлі з тексту А можуть використати всі види транспорту, ОКРІМ (1 б.)

А гвинтокрила Б автомобіля В човна Г літака

4. Якої деталі не врахував застосунок на основі штучного інтелекту, створюючи ілюстрацію до тексту А? (1 б.)

А густа сальва навколо Б злітна смуга перед замком
В океанське узбережжя Г триповерхова вілла

5. Обери варіант, у якому правильно вказані підказки, за якими можна впізнати замок з тексту А (1 б.).

	Зовнішній вигляд	Місце розташування	Дрібні деталі
А	модерний	далеко в джунглях	поруч дорога
Б	старовинний	на відкритій площині	злітна смуга
В	модерний	на острові	облаштований причал
Г	старовинний	біля водоспаду	високий вал

6. Правильно встановлені пари слів (відповідно до текстів А та Б) у всіх варіантах, ОКРІМ (1 б.)

А метелики — літаки Б акр — одиниця вимірювання
В тапіри — тварини Г сельва — густий ліс

7. Антоніми є в реченні (1 б.)

А Президент не скупився, наймаючи найкращих архітекторів і будівельників для спорудження своєї триповерхової вілли – симбіозу зовнішньої старовини і внутрішнього модерну.

Б То був, власне, замок, до якого, здавалося, не докладала рук людина; він ніби сам виріс із землі, порозсувавши густу траву й кущі.

В Біля нього не було ні доріг, ні навіть стежок, тільки злітна смуга, на якій стояв блакитнокрилий спортивний літак.

Г Стрімкий кам'янистий берег затоки переходив у порослу густими травами площину, праворуч над якою навис застиглий вал зеленого моря джунглів.

8. Синонімом до слова модерний є (1 б.)

А сучасний

Б популярний

В різний

Г відомий

9. Іншомовним є слово (1 б.)

А вілла

Б дерево

В метелик

Г затока

10. Неправильно дібрано синонім у рядку (1 б.)

А ділянка – наділ **Б** море – затока **В** дорога – шлях **Г** узбережжя – берег

11. Однорідні члени є в усіх реченнях, ОКРІМ (1 б.)

А Ділянка землі в 2500 акрів між океаном, затокою та сільвою належала самому президентові компанії.

Б Президент не скупився, наймаючи найкращих архітекторів і будівельників для спорудження своєї триповерхової вілли.

В Між густою рослинністю літають різнокольорові метелики, розмах крил у деяких з них досягає 27 сантиметрів.

Г У цій природній зоні можна зустріти унікальні рослини – молочайні дерева, деревовидні папороті.

12. З великої літери пишемо обидва слова в рядку (1 б.)

А Е(е)кваторіальні Л(л)іси

Б П(п)івденна А(а)мерика

В А(а)мазонська (Н)низовина

Г П(п)ортугальська М(м)ова

13. Вищий ступінь порівняння прикметників ужито в рядку (1 б.)

А найкращих архітекторів

Б сила-силенна птаства

В більший розмах крил

Г величезні площі

14. У написанні числівника двітисячі п'ятьсот допущено (1 б.)

А 1 помилку

Б 2 помилки

В 3 помилки

Г 4 помилки

15. Складним є речення (1 б.)

- А** Замок стояв на відкритій, порослій смарагдовою зеленню площині.
Б Ділянка землі в 2500 акрів між океаном, затокою та сельвою належала самому президентові компанії.
В Між густою рослинністю літають різнокольорові метелики, розмах крил у деяких із них досягає 27 сантиметрів.
Г У цій природній зоні можна зустріти унікальні рослини – молочайні дерева, деревовидні папороті.

16. Установи відповідність між словом та його фонетичною характеристикою (4 б.).

Слово	Звукова характеристика
1 спорудження	А у слові 2 шиплячих звуки
2 площа	Б у слові 5 голосних звуків
3 португальська	В у слові 1 м'який приголосний
4 утворюючи	Г у слові 6 твердих приголосних
	Д у слові 7 приголосних

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

17. Установи відповідність між словом та його характеристикою за будовою (4 б.).

Слово	Характеристика за будовою
1 президент	А один префікс та один суфікс
2 прекрасний	Б два префікси
3 прибій	В лише суфікс
4 порозкиданий	Г лише префікс
	Д лише корінь

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Установи відповідність між членами речення та виділеними словами (4 б.).

Член речення	Приклад речення
1 підмет	А Стрімкий берег затоки переходив у порослу густими травами площину.
2 присудок	Б Праворуч над нею навис застиглий вал моря джунглів.
3 означення	В Над тим валом ряхтіла сила-силенна птаства.
4 обставина	Г У цій природній зоні можна зустріти унікальні рослини .
	Д Усі дерева переплетені ліанами, які підіймаються на стовбури.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Президент не **(1)** скупився, наймаючи найкращих архітекторів і будівельників для **(2)** спорудження **(3)** своєї **(4)** триповерхової вілли.

- А** іменник
- Б** прикметник
- В** числівник
- Г** займенник
- Д** дієслово

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

20. Опиши коротко житло, про яке ти мрієш (4-5 речень) (4 б.).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ВИХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 7-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 40 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.

Текст А

ДОТРИМУЙСЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ

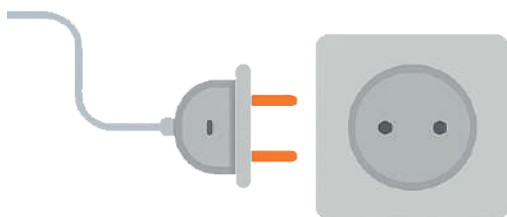
ВОНИ РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ

Генератор виділяє чадний газ,
тому має стояти лише надворі
за 6 метрів від дверей та вікон

Свічка має стояти
на стійкій поверхні,
якнайдалі від
легкозаймистих матеріалів.

Одночасно вмикати
всі прилади – небезпечно.
Це може перевантажити
мережу!

Пальник – щоб
розігрівати їжу.
І лише в невеликому посуді.
Гріти довго – небезпечно.

Вмикай пальник надворі.
А якщо в приміщенні,
то провітрюй кімнату.
Після використання –
від'єднай балон.

Спільно до
безпеки

ДСНС УКРАЇНИ

Текст Б

Нам може здаватися, що в користуванні такими приладами, як пальник чи пічка, немає нічого складного. Насправді дуже важливо знати правила безпечного поводження з ними, адже одна необережна дія може призвести до трагедії.

Ми зібрали для вас правила безпечного користування приладами в одному місці, аби ви завжди могли знайти їх у потрібний момент.

ГАЗОВИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ПАЛЬНИК

- Уникайте перепадів температур, наприклад, при переміщенні балона з балкона до кімнати, бо це може спричинити вибух.
- Якщо тримаєте балон у квартирі, зберігайте якомога далі від сонячних променів і високих температур.
- Завжди перевіряйте, чи балон не має ушкоджень і чи не пропускає газ. Щоб виявити витік газу, нанесіть на місця з'єднань мильний розчин.
- Використовуйте тільки на відкритому повітрі або в приміщенні, де є вентиляція/відкрите вікно.
- Готуйте найшвидші за часом страви на пальнику в маленькому неважкому посуді, аби він не нагрівав балон.
- Купуйте тільки сертифіковану продукцію в ліцензованих точках продажу.
- Після використання завжди від'єднуйте балон від пальника.

СВІЧКИ

- Не залишайте запалену свічку без нагляду.
- Залишайте недогарок завдовжки 2–5 см.
- Використовуйте стійкі свічники, зроблені з негорючих матеріалів.
- Тримайте свічки на безпечній відстані від легкозаймистих рідин, тканин і матеріалів.

(258 слів)

Джерело: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/home-safety-posters>

1. Зважаючи на інформацію з тексту А, визнач правильно встановлену пару (1 б.)

- А генератор – має стояти лише надворі
- Б свічка – можна розігрівати їжу лише швидкого приготування
- В пальник – потрібно тримати за 6 метрів від дверей та вікон
- Г генератор – повинен стояти подалі від легкозаймистих матеріалів

2. Згадано в тексті А, однак немає в тексті Б інформації про те, що (1 б.)

- А не можна готувати найшвидші за часом страви в маленькому посуді
- Б не можна ставити генератор у приміщенні
- В не можна залишати запалену свічку без нагляду
- Г не можна купувати неліцензовану продукцію

3. Спільними для тексту А і тексту Б є ключові слова (1 б.)

- А користування генератором
- Б правила безпеки
- В небезпека від чадного газу
- Г перевантаження мережі

4. Узагальнити всі правила безпеки можна такими твердженнями, ОКРІМ (1 б.)

- А Вогонь може стати неконтрольованим.
- Б Чадний газ небезпечний для людини.
- В Користуйтеся правильно небезпечними приладами.
- Г Страви швидкого приготування корисні для здоров'я.

5. Обери варіант, у якому правильно вказані ознаки, узяті з тексту А (1 б.).

	Кількісні показники	Небезпека від пристрою	Ілюстрація
А	6 метрів від дверей	чадний газ	
Б	недогарок 2–3 см	відкритий вогонь	
В	маленький посуд	витік газу	
Г	далеко від легкозаймистих матеріалів	можливість вибуху	

6. Замінити виділене слово в реченні можна синонімічним (1 б.)

Ставте генератор **тільки** на відкритому повітрі.

- А особливо
- Б лише
- В навіть
- Г власне

7. Антоніми є в реченні (1 б.)

- А Уникайте перепадів температур, наприклад, при переміщенні балона з балкона до кімнати, бо це може спричинити вибух.
- Б Використовуйте тільки на відкритому повітрі або в приміщенні, де є вентиляція/ відкрите вікно.
- В Генератор любить, щоб усередині й надворі було сухо (обладнайте навіс із циркуляцією повітря і не використовуйте, коли дуже волого).
- Г Ми зібрали для вас правила безпечного користування приладами в одному місці, аби ви завжди могли знайти їх у потрібний момент.

8. Тлумачення «Створення обміну повітря в приміщенні для видалення надлишків теплоти, вологи, шкідливих та інших речовин розкриває» значення слова (1 б.)

- А вентиляція
- Б генерація
- В опалення
- Г охолодження

9. Іншомовними є всі слова, ОКРІМ (1 б.)

- А генератор
- Б вентиляція
- В сертифікований
- Г пальник

10. Термін «балон» означає (1 б.)

- А ємність з металу, пластмаси та інших матеріалів, яка має ручки для перенесення і вузьку горловину, що герметично закривається.
Б пластикову посудину, призначену для зберігання і транспортування небезпечних рідин.
В металеву посудину, призначену для зберігання і транспортування стиснених, зріджених та розчинених газів під тиском.
Г ємність з металу чи пластику, призначену для перевезення питної води.

11. Однорідні члени є в усіх реченнях, ОКРІМ (1 б.)

- А Зберігайте балон якомога далі від сонячних променів і високих температур.
Б Завжди перевіряйте, чи балон не має ушкоджень і чи не пропускає газ.
В Купуйте тільки сертифіковану продукцію в ліцензованих точках продажу.
Г Тримайте свічки на безпечній відстані від легкозаймистих рідин, тканин і матеріалів.

12. Правильно записані обидва слова в рядку (1 б.)

- А презелений, причепити Б приїхати, примудрий
В прибережний, присильний Г призирливий, приглухий

13. Найвищий ступінь порівняння прикметників ужито в реченні (1 б.)

- А Нам може здаватися, що в користуванні такими приладами, як пальник чи пічка, немає нічого складного.
Б Насправді дуже важливо знати правила безпечного поводження з ними.
В Якщо тримаєте балон у квартирі, зберігайте його якомога далі від сонячних променів і високих температур.
Г Готуйте найшвидші за часом страви на пальнику в маленькому неважкому посуді, аби він не нагрівав балон.

14. У реченні «Залишайте недогарок від двох до п'ятьох сантиметра» допущено (1 б.)

- А 1 помилку В 3 помилки
Б 2 помилки Г 4 помилки

15. Складним є речення (1 б.)

- А Свічка має стояти на стійкій поверхні, якнайдалі від легкозаймистих матеріалів.
Б Купуйте тільки сертифіковану продукцію в ліцензованих точках продажу.
В Після використання завжди від'єднуйте балон від пальника.
Г Правила безпеки рятують життя, якщо ви їх дотримуетесь!

16. Установи відповідність між словом та його звуковою характеристикою (4 б.).

Слово	Звукова характеристика
1 Захар	А у слові є дві букви, які не позначають звуків
2 переховатися	Б у слові є буква, що позначає 2 звуки
3 щорічно	В слово починається із дзвінкого приголосного
4 сільський	Г у слові 6 звуків
	Д у слові 6 приголосних звуків

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

17. Установи відповідність між словом та його характеристикою за будовою (4 б.).

Слово	Характеристика за будовою
1 потрібний	А один префікс та один суфікс
2 якнайдалі	Б два префікси
3 пічка	В лише суфікс
4 балон	Г лише префікс
	Д лише корінь

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Установи відповідність між членами речення та виділеними словами (4 б.).

Член речення	Приклад речення
1 підмет	А Одночасно вмикати всі прилади – небезпечно.
2 присудок	Б Одна необережна дія може призвести до трагедії.
3 означення	В Не залишайте запалену свічку без нагляду.
4 обставина	Г Завжди перевіряйте, чи балон не має ушкоджень.
	Д Після використання завжди від'єднуйте балон від пальника.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

19. Визнач, якими частинами мови є виділені в реченні слова (кожна цифра позначає наступне слово) (4 б.).

Насправді дуже важливо знати правила **(1)безпечного** поводження з **(2)ними**, адже **(3)одна** необережна **(4)дія** може призвести до трагедії.

- А іменник
- Б прикметник
- В числівник
- Г займенник
- Д дієслово

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

20. Користуючись інформацією з тексту А, напиши, яких помилок люди найчастіше припускаються, використовуючи опалювальні та електричні прилади (4 речення) (4б.).

ВХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 9-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 45 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.

(1) У нашому світі все досить урівноважене. Якщо є зло, то є й добро, не-навість протиставляють кохання, а життя – смерті. Так само термін «егоїзм» (турбота про власні інтереси та вигоди) має антонім – «альтруїзм» (безкорисне служіння людям). Егоїстів не поважають, їх зневажають, а от альтруїстами захоплюються, вони викликають повагу, бажання наслідувати, адже альтруїст не очікує нагороди за свої вчинки, він так поводить, нічого не вимагаючи натомість.

(2) Цікаво поспостерігати, а хто ж у житті заправляє балом? Егоїсти впевнені: абсолютно все в цьому світі має свою ціну – зокрема й вони. Знати собі ціну на кшталт самоповаги – дуже важливо, адекватна самооцінка – ключ до успіху: якщо ж вона занижена або завищена, нічого хорошого не чекайте. Деякі альтруїсти ж, навпаки, схильні занижувати власну самооцінку, знецінювати свої вчинки і свій внесок у спільну справу. Занижена самооцінка може спричинити утворення комплексів і дрібних неприємностей, які надалі не дають людині спокійно жити: закомплексована людина не може просто радіти життю, її завжди щось турбує.

(3) Здається, однозначно сказати, хто може домогтися в житті більшого, не можна. Альтруїсти майстерно спілкуються з людьми, але забагато часу витрачають на інших, тоді як егоїсти готові в прямому сенсі йти по головах і за рахунок своєї напористості теж здатні домогтися успіху. Не секрет, що сучасний світ жорстокий: у ньому майже не залишилося місця добрим і безкорисливим вчинкам, які готові здійснювати альтруїсти. На жаль, м'якій і добросердечній людині сьогодні набагато важче домогтися успіху, тому егоїсти фактично заправляють балом, як би нам не хотілося зворотного.

(4) Упадати в крайнощі не радимо: золота середина між цими двома якостями підійде найкраще. Від альтруїстів візьміть навички взаємодії з людьми, а в егоїстів повчіться вмінню відстоювати свої інтереси тоді, коли це потрібно. Крім того, пам'ятайте, що поняття успіху однакове не для всіх: у когось може бути своя система цінностей, яка буде різко відрізнятися від переконань і віри іншої людини.

(298 слів)

Джерела: <https://ukr.media/business/441143/>, Т.Ткачук, А.Онатій «Українська мова та література. 10+5 зразків ЗНО та НМТ»

1. Щоб досягти успіху в житті, потрібно (1 б.)

- А завжди бути м'яким та добродушним.
- Б враховувати лише свої інтереси.
- В уміти взаємодіяти з іншими, враховуючи свої інтереси.
- Г служити людям, робити все для їх користі.

2. Відповідь на питання «А хто ж заправляє балом у сучасному житті?» можна знайти в абзаці (1 б.)

- А 1 Б 2 В 3 Г 4

3. Визнач правильне твердження (1 б.).

- А Егоїзм – це готовність жертвувати особистими інтересами задля інших.
- Б Альтруїзм – це нехтування суспільними інтересами задля особистих.
- В Альтруїсти набагато успішніші в житті порівняно з егоїстами.
- Г Альтруїстів та егоїстів протиставляють один одному.

4. Інформація з порівняльної таблиці найкраще ілюструє тезу, яка є в тексті А, ОКРІМ (1 б.)

- А Адекватна самооцінка егоїста дає змогу досягати бажаного.
- Б Альтруїсти схильні занижувати власну самооцінку.
- В М'якій і добросердечній людині набагато важче домогтися успіху.
- Г Альтруїсти забагато часу витрачають на інших.

Альтруїзм	
Переваги	Недоліки
1 отримання морального задоволення	1 імовірність завдати шкоди самому собі
2 можливість спокійно провину за погані вчинки	2 альтруїста використовують погані люди у своїх цілях
3 набуття статусу в суспільстві	3 альтруїст ставить чужі інтереси вище за свої

5. Автор тексту резюмує все сказане словами (1 б.)

- А Не секрет, що сучасний світ жорстокий, у ньому майже немає місця альтруїстам.
- Б Не впадайте в крайнощі: краще золота середина між альтруїзмом та егоїзмом.
- В Егоїстів не поважають, їх зневажають, а от альтруїстами захоплюються.
- Г Абсолютно все в цьому світі має свою ціну, навіть добрі вчинки.

6. Антоніми є в усіх реченнях, ОКРІМ (1 б.)

- А Якщо є зло, то є й добро, ненависть протиставляють кохання, а життя – смерті.
- Б Адекватна самооцінка – ключ до успіху: якщо ж вона занижена або завищена, нічого хорошого не чекайте.
- В Егоїстів не поважають, їх зневажають, а от альтруїстами захоплюються.
- Г Занижена самооцінка може спричинити утворення комплексів і дрібних неприємностей, які надалі не дають людині спокійно жити.

7. Виділене слово в реченні «Знати собі ціну на кшталт самоповаги — дуже важливо, адекватна самооцінка — ключ до успіху» можна замінити синонімом (1 б.)

- А приклад Б зразок В вигляд Г взірець

8. Фразеологізму немає в реченні (1 б.)

- А Упадати в крайнощі не радимо: золота середина між цими двома якостями підійде найкраще.
- Б Тому егоїсти фактично заправляють балом, як би нам не хотілося зворотного.
- В Занижена самооцінка може стати причиною появи комплексів і дрібних неприємностей.
- Г Егоїсти готові в прямому сенсі йти по головах і за рахунок своєї напористості теж здатні домогтися успіху.

9. Синонімом до слова адекватний є всі слова, ОКРІМ (1 б.)

- А відповідний Б цілісний В тотожний Г рівнозначний

10. Зайвою є пара слів (1 б.)

- А самоповага — самооцінка Б альтруїст — егоїст
В переваги — недоліки Г успіх — невдача

11. Правильно вказані форми дієслів та приклади до них у рядку (1 б.)

- А безособові форми: світає, весніє
Б дієприкметники: спостерігаючи, зазначивши
В дієприслівники: урівноважений, позеленілий
Г форми на -но, -то: зелено, сумно

12. Правильно утворено ступінь порівняння прислівника в рядку (1 б.)

- А якнайвище Б саме вище В найбільш вище Г саме високо

13. Лише сурядні сполучники є в рядку (1 б.)

- А аби, бо, хоч Б якщо, якби, коли В як, ніби, наче Г але, або, чи

14. Від головного до залежного слова правильно поставлене запитання в рядку (1 б.)

- А поїхали на море — на що? Б поїхали відпочивати — що робити?
В поїзд Київ-Прага — який? Г поїзд до Праги — до чого?

15. Виділене слово у реченні «У нашому світі все досить урівноважене» є (1 б.)

- А підметом Б присудком В означенням Г додатком

16. Установи відповідність між правилом та прикладами до нього (4 б.).

Правило

- 1 слово не вживаємо без НЕ
2 можна дібрати синонім без НЕ
3 є протиставлення
4 частка НЕ стосується присудка

Приклад

- А нещастя, невеликий
Б неук, нещодавно
В ні світ ні зоря
Г не короткий, а довгий
Д він не злий

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

17. Установи відповідність між ускладнювальним компонентом і прикладом речення (4 б.).

Приклад речення

- 1 Він так поводиться, нічого не вимагаючи натомість.
2 Деякі альтруїсти ж, навпаки, схильні занижувати власну самооцінку.
3 Занижена самооцінка може спричинити утворення комплексів і дрібних неприємностей.
4 Від альтруїстів візьміть навички взаємодії з людьми, ціннісно схожими на вас.

Ускладнювальний компонент

- А вставне слово
- Б звертання
- В однорідні члени
- Г відокремлена обставина
- Δ відокремлене означення

	А	Б	В	Г	Δ
1					
2					
3					
4					

18. Визнач, якими частинами мови є виділені в реченні слова (кожна цифра позначає наступне слово) (4 б.).

Не секрет, **(1) що** сучасний світ жорстокий: у **(2) ньому (3) майже** не **(4) залишилося** місця добрим і безкорисливим вчинкам.

- А дієслово
- Б прислівник
- В сполучник
- Г займенник
- Δ частка

	А	Б	В	Г	Δ
1					
2					
3					
4					

19. Установи відповідність між реченням та його характеристиками (4 б.).

Характеристика речення

- 1 складне з різними видами зв'язку
- 2 складне, складносурядне
- 3 складне, складнопідрядне
- 4 складне, безсполучникове

Приклад речення

- А Здається, однозначно сказати, хто може домогтися в житті більшого, не можна.
- Б Пам'ятайте, що поняття успіху однакове не для всіх: у когось може бути своя система цінностей.
- В Альтруїсти майстерно спілкуються з людьми, але забагато часу витрачають на інших.
- Г Занижена самооцінка може спричинити утворення комплексів, а це стає причиною дрібних неприємностей.
- Δ Егоїсти впевнені: абсолютно все в цьому світі має свою ціну – зокрема й вони.

20. Користуючись текстом, напиши характеристику людей-егоїстів, визнач позитивні та негативні сторони їхнього типу особистості (4–5 речень) (4б.).

ВИХІДНИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ ТЕСТ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ ТА УЧЕНИЦЬ 9-ГО КЛАСУ (35 БАЛІВ)

Час виконання – 45 хв.

ВАРІАНТ 1

Прочитай текст. Виконай завдання.
Текст А

Ігор Рябенський, засновник AltaIR Capital

Будь-який бізнес — це завжди ризик, а створення стартапу — це ризик у квадраті. На відміну від бізнесу, стартап пропонує абсолютно нову послугу або товар, яких до цього не було на ринку. Але тільки ризиковані проєкти можуть принести найбільші прибутки за короткий період.

(1) Появу терміну «стартап» приписують студентам Стенфордського університету Девіду Паккарду і Вільяму Х'юлетту, які, створюючи свій невеликий проєкт у США в 1939 році, назвали його стартапом. Згодом цей стартап переріс у величезну й успішну компанію «Х'юлетт-Паккард». YouTube, Uber, Airbnb, LinkedIn — усі ці популярні сьогодні компанії починали як стартапи. Запорукою успіху стали оригінальні ідеї і своєчасний вихід на ринок. Інвестори якийсь час ламали голови над тим, як можна ідею перетворити в щось реально прибуткове. Коли ж деякі з них ризикнули і, вклавши невеликі гроші, отримати надприбутки, стартапи стали дуже популярними.

(2) Стартап ґрунтується на інноваційній ідеї, яка спочатку може здатися божевільною та непотрібною. Більшість стартапів розрахована на якнайшвидшу реалізацію і не є великими бізнесами, наприклад, це може бути просто маленький додаток або сервіс для користувачів мобільного телефона. У Західній Європі й США стартапи спрямовані на виробництво й масштабування нових бізнес-моделей.

(3) Якщо проєкт стає успішним, то з'являється багато великих компаній, які хочуть використовувати його як ідеї для свого бізнесу. І в стартапера з'являється два варіанти заробітку — продати успішно організовану справу й отримати прибуток одноразово або тиражувати свій бізнес та отримувати з цього прибуток постійно. Якщо власник бізнесу схиляється до другого сценарію, перед ним постає мета — вибудувати цілу бізнес-екосистему — мережу підрозділів і проєктних груп, які допоможуть правильно позиціонувати продукт на ринку, спілкуватися з клієнтами, шукати оптимальні ринки збуту тощо.

(4) Наприклад, компанія «Google» в 2012 році купила український стартап «Viewdle», який займався розробкою технологій розпізнавання облич і об'єктів, за 45 млн доларів. Значна частина команди проєкту стала співробітниками «Motorola Mobility». А деякі з них перейшли працювати в «Google».

Текст Б

Біонічний протез руки, біокаміни зі справжнім полум'ям, екосистема моніторингу здоров'я серця, емоційна LED-маска. Ці та ще чотири українські стартапи вперше відібрали для участі у всесвітньо відомій виставці електроніки в Лас-Вегасі Consumer Electronic Show, яка відбудеться в січні. Переможців з-поміж сімнадцяти претендентів обирали урядовий Український фонд стартапів (УФС) та американський урядовий фонд Western NIS Enterprise Fund. Цікаво, що більшість з цих компаній займається створенням фізичних продуктів, а не програмного забезпечення. Участь у виставці допомагає вирішити дві засадничі проблеми, які постають перед власниками інноваційного бізнесу, — залучення інвестицій та ознайомлення аудиторії зі своїм оригінальним продуктом.

Текст В

Домінік Піоте очолив перший український інноваційний парк «UNIT.City» у вересні 2019 року. Менеджер французького походження переїхав до України з Кремнієвої долини: він називає себе «експертом та лідером з цифрових трансформацій», а до цього запустив і продав власний стартап. На презентації засновник «UNIT.City» сказав, що Піоте є фахівцем, який виведе інноваційний парк на території колишнього мотозаводу біля Дорогожичів на міжнародний рівень. У своєму інтерв'ю в Україні Піоте розповідає про стратегію розвитку «UNIT.City»:

— Ви працювали у великих технологічних компаніях Франції та США, запустили власний бізнес. Розуміємо, що вас про це запитують досить часто, але чому ви вирішили переїхати в Україну?

— Я працюю у світі стартапів, тому хочу наважуватися на ризик і відкривати щось нове. Друзям у Штатах я відповідаю так: «Ви тут у Сан-Франциско винаходите нові технології та бізнес-моделі. А я буду відкривати нові території». І я впевнений, що відшукати справжнє золото можна і тут, і там. Одна справа — створити «єдинорога» в Каліфорнії, а зовсім інша — зробити це в несподіваному місці.

(559 слів)

Джерело: Т.Ткачук, А.Онатій «Українська мова та література. 10+5 зразків ЗНО та НМТ»

1. Словом, яке об'єднує всі три тексти, є (1 б.)

А ризик Б інновація В ідея Г стратегія

2. Користуючись таблицею, визнач, у якому варіанті правильно вказані ознаки тексту А (1 б.).

	Згадано про	Експерт	Ідея
А	стратегію розвитку «UNIT.City»	Вільям Х'юлетт	Відкриття нових територій
Б	компанію «Х'юлетт-Паккард»	Ігор Рябенський	Бізнес — це ризик
В	співробітників «Motorola Mobility»	Девід Паккард	Залучення інвестицій
Г	Український фонд стартапів	Домінік Піоте	Бізнес — це екосистема

3. Теза, яку згадано в текстах А та Б, вказана в рядку (1 б.)

- А Для просування та продажу нових ідей важлива їхня оригінальність.
Б Найважливіше – планування й реалізація маркетингової кампанії для стартапів.
В Головне – презентація нового продукту для широкої аудиторії.
Г Важливо проявляти лідерські якості для просування нового бізнесу.

4. Акцент на створенні фізичних продуктів, а не комп'ютерних програм зроблений у тексті (текстах) (1 б.)

- А Б та В Б А В Б Г В

5. У тексті А найдоречніше можна використати подану ілюстрацію в абзаці (1 б.)

- А 1 Б 2 В 3 Г 4

6. Антоніми є в реченні (1 б.)

- А Більшість стартапів розрахована на якнайшвидшу реалізацію і не є великими бізнесами, наприклад, це може бути просто маленький додаток або сервіс для користувачів мобільного телефона.
Б Якщо проєкт виявляється успішним, то з'являється багато великих компаній, які хочуть використовувати його як ідеї для свого бізнесу.
В Цікаво, що більшість з цих компаній займається створенням фізичних продуктів, а не програмного забезпечення.
Г Одна справа створити «єдинорога» в Каліфорнії, а зовсім інша — зробити це в несподіваному місці.

7. Виділене слово в реченні «Участь у виставці допомагає вирішити дві засадничі проблеми» можна замінити синонімом (1 б.)

- А прикладні Б основні В видатні Г комбіновані

8. У тексті А фразеологізм є в абзаці (1 б.)

- А 1 Б 2 В 3 Г 4

9. Виділені слова в реченні «Запорукою успіху стали оригінальні ідеї і своєчасний вихід на ринок» можна замінити (1 б.)

- А гарантією, унікальні Б запевненням, своєрідні
В інструкцією, автентичні Г заповіддю, справжні

10. Зайвою є пара слів (1 б.)

- А бізнесмен – підприємець Б трансформація – перетворення
В ґрунтується – базується Г придбати – продати

11. Правильно вказані форми дієслів та приклади до них у рядку (1 б.)

- А інфінітиви: усміхатися, мати
Б дієприкметники: спостерігаючи, зазначивши
В безособові форми: пахне, тепло
Г форми на -но, -то: червоно, гамірно

12. Правильно утворено ступінь порівняння прислівника в рядку (1 б.)

А саме глибше Б найглибше В найбільш глибоко Г глибочезно

13. Лише підрядні сполучники є в рядку (1 б.)

А якщо, бо, немовби Б але, або, чи В проте, зате, однак Г і, та, й

14. Від головного до залежного слова правильно поставлене запитання в рядку (1 б.)

А вітер з півночі – з чого? Б північний вітер – звідки?
В стало вітряно – як? Г холодно через вітер – через що?

15. Виділене слово у реченні «Будь-який бізнес – це завжди ризик, а створення стартапу – це ризик у квадраті» є (1 б.)

А підметом Б присудком В означенням Г додатком

16. Установи відповідність між правилом та прикладами до нього (4 б.).

Правило

- 1 слово не вживаємо без НЕ
- 2 можна дібрати синонім без НЕ
- 3 є протиставлення
- 4 є залежне від дієприкметника слово

Приклад

- А невдаха, нехтувати
- Б недорого, неправда
- В ніким не прочитаний допис
- Г не пояснюючи детально
- Д не написана, а надрукована

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

17. Установи відповідність між ускладнювальним компонентом і прикладом речення (4 б.).

Приклад речення

- 1 Стартап ґрунтується на інноваційній ідеї, іноді божевільній та непотрібній.
- 2 Більшість стартапів розрахована на якнайшвидшу реалізацію і не є великими бізнесами.
- 3 Наприклад, це може бути просто маленький додаток для користувачів мобільного телефона.
- 4 На відміну від бізнесу, стартап пропонує абсолютно нову послугу або товар.

Ускладнювальний компонент

- А вставне слово
- Б звертання
- В однорідні члени
- Г відокремлений додаток
- Д відокремлене означення

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Визнач, якими частинами мови є виділені в реченні слова (кожна цифра позначає наступне слово) (4 б.).

(1)Ці та ще **(2) чотири** українські стартапи **(3) вперше** відібрали **(4) для** участі у всесвітньо відомій виставці електроніки в Лас-Вегасі.

- А** займенник **Б** прислівник
В числівник **Г** частка
Д прийменник

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

19. Установи відповідність між реченнями та їхніми характеристиками (4 б.)

Характеристика речення

- 1** складне з різними видами зв'язку
2 складне, складносурядне
3 складне, складнопідрядне
4 складне, безсполучникове

Приклад речення

А Одна справа — створити «єдинорога» в Каліфорнії, а зовсім інша — зробити це в несподіваному місці.

Б Якщо проєкт стає успішним, то з'являється багато великих компаній, які хочуть використовувати його як ідеї для свого бізнесу.

В Менеджер французького походження переїхав до України з Кремнієвої долини: він називає себе «експертом та лідером з цифрових трансформацій».

Г Переможців з-поміж сімнадцяти претендентів обирали урядовий Український фонд стартапів (УФС) та американський урядовий фонд Western NIS Enterprise Fund.

Д Розуміємо, що вас про це запитують досить часто, але чому ви вирішили переїхати в Україну?

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

20. Опиши справу, яку ти хотів би започаткувати у своєму населеному пункті. Поясни, чому саме її ти обрав (4–5 речень) (4 б.).

РОЗДІЛ 4

ЗРАЗКИ КОНСТРУКТОРІВ УРОКІВ

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 5 КЛАС

УРОК 2

Урок №	Теми			
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми	
2	12.1. Учень/-ниця прогнозує орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо).	1. Фонетика. Графіка-1 1.1. Голосні, приголосні (г, дз, дж). 1.3. Алфавіт.	3.1. Ненаголошені голосні в коренях слів.	2.1. Синоніми.

Матеріали для уроку

І. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Гра «Знайомство». Створи візитну картку (найважливіша інформація про себе), не вказуй на ній свого імені. Складіть картки разом і змішайте їх. Потім по черзі витягуйте по одній картці і намагайтеся відгадати, чия вона. 2. Гра «Правда чи вигадка». Назви своє ім'я та три факти про себе, два – правдивих, а один – вигаданий. Озвуч їх однокласникам, а вони хай відгадують, який факт є неправдивим. 3. Колесо фортуни. https://wordwall.net/uk/resource/70948889 	Примітки
	4. Рефлексія "Світлофор". Учитель домовляється з учнями, що вони, опрацювавши певну тему, оберуть кольори світлофора: якщо під час виконання завдання все зрозуміло – зелений; якщо сумніваються у своїх знаннях – жовтий; якщо не зрозуміли – червоний. 	

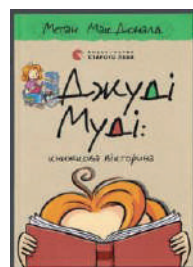
**II.
Робота з
текстом**

1. Розглянь обкладинку. Подумай, про що може йти мова в книзі.

*назви синоніми до слова **вікторина**

2. Прочитай анотацію. Виконай завдання.

Джуді Муді мріє про пер..могу. Разом із командою «Книжкових черв'ячків» зі школи імені Вірджинії Деєр вона готується до «Вибухової книжкової вікторини» і мріє здобути Кубок книжківників! До чого тільки не вдається Джуді, аби краще підготуватися до вікторини й перече..тати шалено багато книжок. Як-от зв..сає головою донизу, як Пеппі Довгапанчоха, чи вчиться швидкоч..танню. Але чи допоможе їй це вибороти кубок у «Захисників-кровопивць зі штучними вусами» з Академії розумак? Адже в команді противників сильна суперниця-четвертокласниця.

Завдання до тексту

1. Дай відповіді на запитання.

- Про що мріє Джуді Муді?
- Як Джуді готується до «Вибухової книжкової вікторини»?
- Яку назву має команда суперників Джуді Муді?

2. На місці пропусків постав літери и або е. Свій вибір поясни.

3. Скільки звуків [д], [ж] є в словах

Джуді _____

Вірджинії _____

4. Розстав в алфавітному порядку слова в реченнях.

«Вибухова книжкова вікторина» _____

«Захисники-кровопивці зі штучними вусами» _____

5. Запиши синоніми до слів

сильний _____

здобути _____

розумака _____

противник _____

6. Правда чи ні?

1. Джуді Муді хоче вибороти кубок у «Захисників-кровопивць зі штучними вусами» з Академії розумак.

	2. Джуді дуже не любить читати книги, тому любить звисати головою донизу. 3. Джуді Муді програє команді противників, бо там сильна суперниця-четвертокласниця. 4. Джуді бере приклад з Пеппі Довгапанчохи, щоб вибороти бажаний кубок. 5. Джуді хоче навчитися швидкочитанню.																																																																																					
II. Теоретичний матеріал	1. Прочитай та запам'ятай. Український алфавіт налічує 33 букви. <table><tr><td>Аа</td><td>Бб</td><td>Вв</td><td>Гг</td><td>Ґґ</td><td>Дд</td><td>Ее</td><td>Єє</td><td>Жж</td><td>Зз</td></tr><tr><td>(а)</td><td>(бе)</td><td>(ве)</td><td>(ге)</td><td>(ґе)</td><td>(де)</td><td>(е)</td><td>(є)</td><td>(же)</td><td>(зе)</td></tr><tr><td>Ии</td><td>Іі</td><td>Її</td><td>Йй</td><td>Кк</td><td>Лл</td><td>Мм</td><td>Нн</td><td>Оо</td><td>Пп</td></tr><tr><td>(и)</td><td>(і)</td><td>(ї)</td><td>(йот)</td><td>(ка)</td><td>(ел)</td><td>(ем)</td><td>(ен)</td><td>(о)</td><td>(пе)</td></tr><tr><td>Рр</td><td>Сс</td><td>Тт</td><td>Уу</td><td>Фф</td><td>Хх</td><td>Цц</td><td>Чч</td><td>Шш</td><td>Щщ</td></tr><tr><td>(ер)</td><td>(ес)</td><td>(те)</td><td>(у)</td><td>(еф)</td><td>(хе)</td><td>(це)</td><td>(че)</td><td>(ша)</td><td>(ща)</td></tr><tr><td colspan="4"></td><td>Ьь</td><td>Юю</td><td>Яя</td><td colspan="3"></td></tr><tr><td colspan="4"></td><td>(знак м'якшення)</td><td>(ю)</td><td>(я)</td><td colspan="3"></td></tr></table> 2. Всеукраїнська школа онлайн. Тема: «Звуки та букви. Алфавіт.» https://www.youtube.com/watch?v=k20kRVy4GB4&t=538s 3. Переглянь відео та виконай завдання. https://www.youtube.com/watch?v=b_svQyTv1jU - Згадай і випиши слова з відео, які починаються на літери Є, Ї, Ґ. - Знайди першу літеру твого імені та першу літеру прізвища. Із чим їх порівнюють у пісні? Які приклади слів на ці літери наведено? - Склади власні вірші про улюблені літери. 4. Розглянь таблицю та запам'ятай слова із літерою Ґ. <table><tr><td>Літеру ґ використовують в українській мові не надто часто.</td><td>аґрус, гаґва, газда, газдиня, гандж, ганок, гатунок, гвалт, гедзь, гирлига, глей, гніт (у лампі), гогель-могель, грати (іменник), гречний, grindжолі, ґрунт, гудзик, гуля, дзига, дзиглик тощо.</td></tr><tr><td>Правил уживання букви ґ немає, тому варто запам'ятати набір найчастіше вживаних слів із нею:</td><td></td></tr></table>	Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд	Ее	Єє	Жж	Зз	(а)	(бе)	(ве)	(ге)	(ґе)	(де)	(е)	(є)	(же)	(зе)	Ии	Іі	Її	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	(и)	(і)	(ї)	(йот)	(ка)	(ел)	(ем)	(ен)	(о)	(пе)	Рр	Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ	(ер)	(ес)	(те)	(у)	(еф)	(хе)	(це)	(че)	(ша)	(ща)					Ьь	Юю	Яя								(знак м'якшення)	(ю)	(я)				Літеру ґ використовують в українській мові не надто часто.	аґрус, гаґва, газда, газдиня, гандж, ганок, гатунок, гвалт, гедзь, гирлига, глей, гніт (у лампі), гогель-могель, грати (іменник), гречний, grindжолі, ґрунт, гудзик, гуля, дзига, дзиглик тощо.	Правил уживання букви ґ немає, тому варто запам'ятати набір найчастіше вживаних слів із нею:		
Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд	Ее	Єє	Жж	Зз																																																																													
(а)	(бе)	(ве)	(ге)	(ґе)	(де)	(е)	(є)	(же)	(зе)																																																																													
Ии	Іі	Її	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп																																																																													
(и)	(і)	(ї)	(йот)	(ка)	(ел)	(ем)	(ен)	(о)	(пе)																																																																													
Рр	Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ																																																																													
(ер)	(ес)	(те)	(у)	(еф)	(хе)	(це)	(че)	(ша)	(ща)																																																																													
				Ьь	Юю	Яя																																																																																
				(знак м'якшення)	(ю)	(я)																																																																																
Літеру ґ використовують в українській мові не надто часто.	аґрус, гаґва, газда, газдиня, гандж, ганок, гатунок, гвалт, гедзь, гирлига, глей, гніт (у лампі), гогель-могель, грати (іменник), гречний, grindжолі, ґрунт, гудзик, гуля, дзига, дзиглик тощо.																																																																																					
Правил уживання букви ґ немає, тому варто запам'ятати набір найчастіше вживаних слів із нею:																																																																																						

Джерело: Українська мова. 5 клас / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

5. Розглянь таблицю та поміркую.

піджак гудзик ходжа кукурудза	Відрізняємо звуки [дж], [дз], [дз'] від збігу двох приголосних. Деколи сполучення літер д, з, д, ж вимагають злитої вимови та позначаються як один звук [дж], [дз], [дз']. Під час переносу слів ці буквосполучи НЕ МОЖНА розривати.
Ті самі приголосні [д], [д'], [ж], [з], [з'] стоять поруч в одному слові, але читаються роздільно. Під час переносу слів з рядка в рядок МОЖНА розривати ці сполучення літер.	
Завдання: Розглянь зображення. Поясни, чому в першій колонці букви д, з, д, ж позначають один звук, а в другій – два різних.	
джвінок дзиґа ходжу	підживити відзняти відзначити

6. Розглянь таблицю та запам'ятай способи перевірки ненаголошених голосних.

Ненаголошені голосні е або и в коренях слів можемо перевірити кількома способами:
· дібрати спільнокореневі слова або форми слів, щоб наголос падав на сумнівний голосний: веселий – вЕсело життя – жиТи зелений – зЕлень липучка – лиПнути · треба змінити слово або дібрати до нього спільнокореневе так, щоб ненаголошений голосний склад став наголошеним: кривий – криво. *Якщо не можна дібрати перевірне слово, написання перевіряємо за орфографічним словником: легенда, кишеня, ожеледь.

**IV.
Практичний
матеріал**

1. Розташуй назви великих міст України в алфавітному порядку.

Чернівці, Вінниця, Луцьк, Дніпро, Хмельницький, Рівне, Суми, Черкаси, Донецьк, Житомир, Ужгород, Луганськ.

2. Добери слова з літерою г із указаним значенням. Запиши їх.

Вада, хиба _____	господар, хазяїн _____
палиця для пастухів _____	широкі сани _____
загуслий сік дерева _____	чемний, ввічливий _____
дитяча іграшка _____	засіб для застібання одягу _____
страва з яєчного жовтка _____	стілець _____

Джерело: Українська мова. 5 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

3. Прочитай скоромовку, змінюючи темп мовлення.

Гуска грає на гітарі,
Гелготить гусак гагарі,
Горобець гука грака,
Гава гатить гопака

Ю. Кругляк

*назви синоніми до слова гукати

4. Запиши слова, уставляючи пропущені буквосполучення дз – дж.

..ем, ..еркало, ..емпер, ..ьоб, ..ин, ..міль, кукуру..а, ..унглі

5. Запиши слова, устав літери г або ґ. Склади словосполучення з трьома словами.

		
..роно	..рати	дзи..а
		
..удзик	..едзь	..рунт

Джерело: Всеукраїнська школа онлайн

6. Виконай онлайн-завдання.

Посортуй слова відповідно до написання.

<https://wordwall.net/resource/79863310>

7. Розподіли слова, відрізняючи звуки [дж], [дз], [дз'] від збігу приголосних.

<https://learningapps.org/view34943726>

8. Запиши слова в таблицю, уставляючи букви. Поясни, чим відрізняються способи перевірки слів із ненаголошеними **е та **и**.**

М..довий, мат..матика, к..піти, гр..чаний, з..лений, д..р..в'яний, кл..новий, к..шеня, кр..ниця, в..селий, л..гкий, кр..латий, м..даль, гл..бокий, ап..льсин, абр..кос, гр..міти, т..рмометр.

Слова з е, и , які можна перевірити наголосом	Слова з е, и , які не можна перевірити наголосом

Якщо ти не знаєш, яку букву писати в слові, пропусти її. Перевір слово за словником і встав пропущену букву.

Джерело: Українська мова та читання. 4 клас, Ч.2/ Большакова І., Хворостяний І.

**V.
Ігри**

Гра «Вірю/ Не вірю».

1. В українській мові 33 приголосних звуки.
2. Буквосполуки **дж, дз** завжди позначають один звук.
3. Звук [дж], [дз] завжди позначають двома буквами.
4. Буквосполуки **дж, дз** не можна розривати при переносі слова з рядка в рядок.
5. У слові **відзнака** [дз] позначають один звук.
6. Літеру **г** часто використовують в українській мові.
7. Літера **г** не завжди була в українському алфавіті.
8. Ненаголошені голосні **е** або **и** в коренях слів можемо перевірити лише одним способом – дібрати спільнокореневе слово.
9. За новим правописом можна казати **Гулівер** і **Ґулівер**.
10. В імені **Джордж** лише 4 звуки

Гра «Сніжна кулька».

Учитель ставить запитання й кидає зроблену з паперу сніжку учневі, який, упіймавши її, має відповісти, а потім перекинути комусь із однокласників, хто теж називає свій варіант відповіді. Гра триває, доки всі учні не дадуть власні відповіді на поставлене запитання.

Завдання: назвіть слово, яке починається з літери Г або звуків [дж], [дз].

Гра «Летіла ворона, каркнула слово».

Діти стають у коло, руки згинають у ліктях і трохи розводять в боки долоньками вгору. Далі кожен учень кладе свою праву долоню на сусідову ліву долоню, утворюючи коло. За кожним словом фрази «ЛЕТІЛА ВОРОНА, КАРКНУЛА СЛОВО. ЯКЕ СЛОВО КАРКНУЛА ВОРОНА?» гравці по один за одним плескають правою долонею по сусідовій правій долоні, "передаючи" фразу далі. Гравець, у чий руці опинилося останнє слово - ворона, називає будь-яке слово (із вивченої теми), а наступні учасники розкладають його на окремі звуки. Наприклад, [дж]-[м']-[і]-[л'].

Хитрість гри: учасник, по чий долоні мають плеснути останній звук, має встигнути її забрати, щоб по ній не плеснули, якщо не встиг – вибуває з гри.

Фінансується
Європейським Союзом

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 5 КЛАС

УРОК 5

Урок №	Теми		
	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання	Письмо	Говоріння
5	Учень/-ниця установлює причинно-во-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами, виявляє деталі тексту, важливі для розуміння ідей.	Учень/-ниця письмово висловлює свою думку, чітко й лаконічно дає відповіді на запитання.	Учень/-ниця дає відповіді на запитання, ставить питання співрозмовникові відповідно до теми спілкування.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Гра «Мімічні привітання». Учитель пропонує кожному учневі привітатися без слів, лише за допомогою міміки та жестів.	Примітки
	2. Вправа «Капелюх вітань». Учні по колу витягають із капелюха паперові смужки, де надруковано привітання та побажання, і зачитують їх. (Додаток 1). Хай збудеться задумане та все в житті вдається!	

**II.
Робота з
текстом**

1. Прочитай текст. Виконай завдання.

**Від рукостискань до обіймів.
Як вітаються люди в країнах світу?**

Звичне для нас потискання руки знайомої людини при зустрічі – одна з найпоширеніших у світі форм вітання. Ще середньовічні лицарі простягали один одному руки, ніби кажучи: «Друже, глянь, у моїй руці немає ні меча, ні сокири». І це був справжнісінький знак довіри. У стародавніх греків рукостискання було знаком дружелюбності й гостинності. З таким приємним змістом дожило воно й до наших днів. Але не поспішай тягнути руку вперед всім і всюди – нюанси все-таки є.

Сьогодні практично всі західні європейці вітаються за руку. Трохи відзначилися в цьому питанні англійці: вони вважають за краще злегка кивнути головою, а свою дорогоцінну руку дають помацати лише хорошим знайомим.

Що стосується Азії – рукостискання тут не назвеш традиційною формою вітання. Але, побачивши європейця, доброзичливий японець, швидше за все, потисне йому руку на західний манер.

В арабських країнах чоловіки після рукостискань зазвичай притискають праву руку до серця, таким чином, висловлюючи повагу й дружелюбність.

Жителі Латинської Америки, якщо Вас раді бачити, крім стандартних рукостискань і поцілунків, також обіймають. Не заслуговують на обійми тільки ті, кого бачать уперше (та й то не факт).

У Гренландії та Новій Зеландії близькі люди вітаються за допомогою носа! Для цього люди торкаються кінчиками носа один до одного.

А народи Тибету, вітаючись, показують язика! Традиція сягає корінням у часи правління короля Ланг Дарма, власника чорного язика. Після його смерті народ боявся, що дух короля переселиться в іншу людину.

Джерело: Проект Кешер в Україні: <https://www.projectkesher.org.ua/news/vid-rukostyskannia-do-obiymiv-yak-vitaiut-sia-u-riznykh-krainakh-svitu/>

Завдання до тексту

1. Що символізувало рукоштовпання середньовічних ливарів?

- А віру Б повагу В безпеку Г дружбу

2. Англійці віддають перевагу киванню головою або рукоштовпання з близькими знайомими відповідно до

- А традиції Б безпеки В відстані Г недовіри

3. Яка дія після рукоштовпання є знаком поваги та дружби в арабських країнах?

- А притискування руки до серця
Б поцілунок В обійми Г поклін

2. Переглянь відео.

<https://www.youtube.com/watch?v=s7RXQyCW4to>

– Що спільного є в тексті та у відео?

3. Робота в парах.

Покажіть у парах привітання певної країни, не називаючи її.

III. Ігри

1. Пограй у гру «Я знаю 5».

2. Придумай свої завдання для гри «Я знаю 5». Постав їх однокласникам/однокласницям.

3. У парі сусідом/сусідкою складіть і запишіть розпо- відь про вподобання своїх однокласників.

IV. Культура мови + фразеологізми	Гра «Бінго». Учні об'єднуються у 2 команди, кожна з яких отримує поле, де одним словом пояснено фразеологізм. Учитель з мішечка/коробочки дістає фразеологізм, зачитує, команда здогадується значення й закриває фішкою відповідну комірку. Команда, яка першою закреслить горизонтальну, вертикальну чи лінію по діагоналі, вигукує "Бінго!" і виграє. (Додаток 2) Гра «Фразеологічний крокодил». Витягни аркуш із написаним фразеологізмом, спробуй зобразити його, а однокласники хай відгадають. - водити за ніс; - зарубати на носі; - за царя Гороха; - як кіт наплакав; - зуб давати; - тримати язик за зубами; - накивати п'ятами; - побити горщики; - гав ловити; - замилювати очі.	
V. Кінозал	Переглянь мультимедію і письмово дай відповіді на питання. https://www.youtube.com/watch?v=XhVhZWabfAk&list=PL2CyjLc5zvHUmKhDDanMRDzwCCrKsl__XP 1. Фрагменти з яких казок згадував герой мультфільму? _____ 2. Яку хитрість придумав кіт, аби потрапити до казкаря в квартиру? _____ 3. Чи подружать, на твою думку, кіт з казкарем? Чому? _____	

Додаток 1

Будь здоров, коли змолов!
Будьте здорові, майтеся гаразд; як вам не стане – повертайтеся до нас!
Будьте здорові з тим, що сьогодні!
З давних пір і понині кажуть в нас в Україні: «Здоровенькі були!»
Добрий день! Пошли вам, Боже, здоров'я, та з неба дощ, та хліб, та цвіт, та всяку всячину!
Зі святим днем будьте здорові!
Будьте здорові, скачіть на здоров'я!
На здоров'я всім, а я сам зїм!
Нехай вам добро із роси, із води, із усякої лободи!
Дай, Боже, разом двоє: щастя й здоров'я!
Будь здорова, як риба, гожа, як вода, весела, як весна!
Добриденечко, будьте здорові з цим днем!
Вітаннячка вам у цей чудовий день!
Привіт на сотню літ!
Доброго ранку! Гарного дня!

Додаток 2

БІНГО

Послухайте фразеологізм, знайдіть його значення, поставте фішку.
Коли утвориться суцільна горизонтальна, вертикальна чи лінія по
діагоналі – вигукуйте «БІНГО!» - ви виграли.

ДРИМАТИ	ПЕРЕБІЛЬШУ- ВАТИ	МОВЧАТИ
ЧЕРВОНІТИ	ДУЖЕ ЛЮДНО	ЗАЗНАВАТИСЯ
НЕСПОДІВАНО	РАДІТИ	ТРЕМТІТИ

БІНГО

Послухайте фразеологізм, знайдіть його значення, поставте фішку.
Коли утвориться суцільна горизонтальна, вертикальна чи лінія по
діагоналі – вигукуйте «БІНГО!» - ви виграли.

РАДІТИ

МОВЧАТИ

ТРЕМТІТИ

ДУЖЕ ЛЮДНО

ЗАЗНАВАТИСЯ

НЕСПОДІВАНО

**ПЕРЕБІЛЬШУ-
ВАТИ**

ДРІМАТИ

ЧЕРВОНІТИ

СПИСОК ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Бути на сьомому небі — радіти

Задирати ніс — зазнаватися

Зробити з мухи слона — перебільшувати

Зуб на зуб не попадає — тремтіти

Клювати носом — дрімати

Пекти раків — червоніти

Тримати язик за зубами — мовчати

Яблуку ніде впасти — дуже людно

Як сніг на голову — несподівано

Фінансується
Європейським Союзом

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 5 КЛАС

УРОК 27

Урок №	Теми		
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
27	16.2. Учень/-ниця складає план тексту.	11. Прислівник 11.1. Виокремлення прислівників з-поміж інших частин мови. 11.2. Уживання прислівників у реченнях (добір синонімічних, правопис). Мінітест (Займенник+Прислівник)	11.2. Уживання прислівників у реченнях (добір синонімічних, правопис). 2.1. Синоніми. 2.2. Антоніми.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Вправа «Який ти Губка Боб?». Обери зображення Губки Боба, яке відображає твій настрій. Назви цю емоцію чи стан одним словом.	Примітки
	 2. Рефлексія «Зарядка». Оцініть рівень зарядки своїх знань після уроку. Чим вищий рівень знань, тим більше позначок треба замалювати. ⚡⚡⚡⚡⚡ Джерело: t.me/kryholam_today	

II. Робота з текстом

I. Прочитай текст. Виконай завдання.

ХТО ПРОТИ СУПЕРКРУТИХ

(Уривок, скорочено)

— Агов, ти що, образелася?! — крикнула Тея. — Якщо правда вуха ріже, то це твої проблеми, не наші!

Голос Теї розітнув тишу в класі. Я низько зхилилася над партою. Очі за скельцями окулярів дуже пикли. Роня й Ширін зайшлися глузлигим реготом, я навіть очі не встигла зажмурити. Отакі вони завжди. Гигочуть і потішаються, що б не сказала Тея.

Ненавиджу оте гиготіння. Воно — **як зашморг на шії**. — Не зважай на них, — сказав Нільс. Ми завжди працюємо з ним в одній групі. Я скося глянула на нього. Усі ж знають: якщо Тея щось каже, то це — правда. Вона найкрутіша дівчина й може дати фору навіть старшокласникам. Хочеш із нею дружити, лукав, але в усьому з нею погоджуйся. І якщо не хочеш — теж. Як не слухатимешся, **попсує вона тобі крові**. Про це я знаю геть усе.

— І ще одне! — гукнула Тея. — Я попри все братиму участь у Конкурсі талантів. Можете вже починати вітати! Я подивилася на Нільса й зітхнула. Він теж зітхнув у відповідь. Як це типово! Просто щоб ви знали, про що йдеться: конкурс талантів однозначно є найбільшою подією осені в нашій школі. Це змагання учнів від п'ятого до сьомого класів, відкрите для всіх, хто забажає долучитися. Можна грати на музичних інструментах, співати, танцювати, розповідати жарти чи розігравати якісь сценки — будь-що на вибір. Журі складається з одного вчителя або вчительки, когось одного з батьків і двох учнів. Зазвичай журі дуже суворе (з книги А. Аудгільд Сульберг).

Завдання до тексту

1. Склади план до тексту. Перекажи фрагмент для однокласника/однокласниці за планом.
2. Знайди в перших п'яти реченнях 5 помилок і виправ їх.
3. Випиши виділені сполучення слів. Поясни їхнє значення. Обведи фразеологізми. З якою метою вживає авторка ці сполучення слів?
4. Познач кольором всі займенники, визнач їх особу й відмінок.

	5. Прочитай текст, замінюючи всі займенники іменниками. Порівняй текст із займенниками й без них. 6. Добери синоніми до слів — глузливо _____ — гиготати _____ — лукавити _____ 7. Добери антоніми до слів - відкрито _____ - працювати _____ - найбільша _____	
III. Теоретич- ний матері- ал	1. Переглянь відео та виконай завдання. https://www.youtube.com/watch?v=rDZ184wLJVg Джерело: LearningUa 2. Здогадайся про яку частину мови йдеться? Рипслівник — самостійна частина мови. Називає ознаку дії або пояснює, як, де, коли відбувається дія, куди вона спрямована, і відповідає на питання як? де? куди? коли? Пирслівники не змінюються, тому не мають закінчення. Частини основи прислівників, які схожі на закінчення, є суфіксами. 3. Розглянь правила та поясни, як розрізнити прислівники та сполучення іменників із прийменниками. Наприклад, спустилися (звідки?) згорі. Прислівник згорі вказує на переміщення з якого-небудь місця, розташованого вгорі; з висоти вниз, вказує на напрямок ↓. Прислівник пиши разом — згорі. Спустилися (із чого?) з гори. Іменник гора з прийменником називають конкретне місце, яке можна уточнити. Наприклад, спустилися з високої гори. Іменник із прийменником пиши окремо: з гори. Джерело: Українська мова та читання. 4 клас, Ч.2/ Большакова І., Хворостяний І.	

**IV.
Практичний
матеріал**

1. Надпиши у вірші Володимира Верховеня частини мови, які ви вже вивчили. Визнач прислівники.

ПРИСЛІВНИК

Завжди незмінний – взимку, влітку –
він виражає ознаки слів.
І зустрічається нерідко,
і не зникає по вік-віків.

2. Опиши запуск і політ повітряного змія, дібравши прислівники до поданих слів.

Бігти _____

летіти _____

тримати _____

підійматись _____

***Запиши 3 речення, підкресли в них члени.**

***Визнач роль прислівників у реченнях.**

3. Спиши, замінюючи прикметники в дужках прислівниками.

У небі (яскравий) сяяло сонце. Було (сонячний) і (теплий). На подвір'я вибігли діти. Вони (радісний) зустрічали весну.

Джерело: Українська мова та читання 4 клас, Ч.2/Большакова І., Хворостяний І.

4.Добери прислівники до фразеологізмів.

- Як сніг на голову;
- не вірити своїм очам;
- як грім серед ясного неба;
- аж молоко кисне;
- аж всередині все обертається;
- очі не зраджували.

Довідка: несподівано, неприємно, здивовано, правдиво

***Склади й запиши 2 речення з фразеологізмами.**

Джерело: Українська мова та читання 4-й клас, Ч.2/ авт. Большакова І., Хворостяний І.

5. Допиши до прислівників дієслова.

Швидко, весело, далеко.

Мокро, сумно і нелегко,

Гірко, високо, солоно,

Чемно, сухо і невтомно,

Жартівливо, неквапливо,

Мовчки, подумки, щасливо,

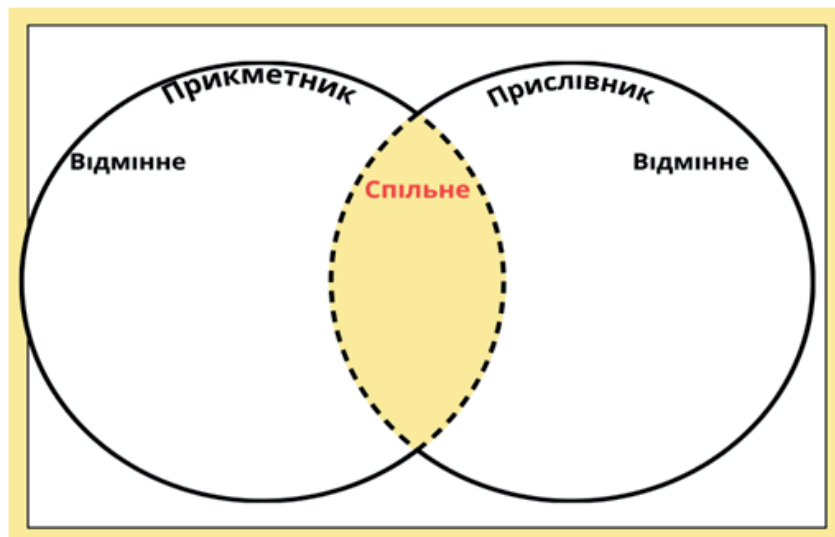

Як?

Джерело: Українська мова та читання 4-й клас, Ч.2/ авт. Большакова І., Хворостяний І.

6. Діаграма Венна. Порівняй прикметники й прислівники.

Джерело: Українська мова та читання 4-й клас, Ч.2/ авт. Большакова І., Хворостяний І.

7. Спиши, розкриваючи дужки. Обведи прислівники.

(З)ранку було похмуро. (З) ранку до обіду я писав вправу. (У)день я гуляв із собакою. (У) день я гуляв із собакою. Я побіг східцями (на)гору. Я виліз (на) гору.

*Добери антоніми до прислівників.

Джерело: Українська мова та читання 4-й клас, Ч.2/ авт. Большакова І., Хворостяний І.

8. Відскануй QR-код та виконай завдання.

9. Запиши словосполучення в таблицю.

Вивчити (на)пам'ять, скаржитися (на)пам'ять, знайти (в)середині, відшукати (в)середині коробки, стемніло (на)дворі, залишити (на)дворі будинку, пливти (на)зустріч човну.

Словосполучення дієслів із прислівниками	Словосполучення дієслів з іменниками із прийменниками
Повернув (куди?) убік	Штовхнув (у що?) у бік

Джерело: Українська мова та читання 4-й клас, Ч.2/ авт. Большакова І., Хворостяний І.

Мінітест "Займенник та прислівник"

1. Познач правильне закінчення визначення: "Займенником називається повнозначна частина мови, яка..."

- А** означає предмет або вказує на його якість чи кількість.
- Б** вказує на предмети, ознаки, кількість, але не називає їх.
- В** замінює іменники, прикметники, числівники та дієслова, щоб уникнути можливих повторів.

2. Усі слова - займенники наведено в рядку

- А** мені, три, мама
- Б** гарний, п'ятий, свій
- В** тобою, я, нею
- Г** ваш, радіти, кішка

3. Визнач правильну характеристику займенника.

- А** його - II особа, одн., родовий відмінок.
- Б** тобі - III особа, одн., давальний відмінок.
- В** нам - I особа, множ. давальний відмінок.
- Г** ними - III особа, множ., місцевий відмінок.

4. Прислівник - незмінна частина мови. Так чи ні?

5. Прислівник відповідає на питання

- А** як? чий? де? куди?
- Б** який? яка? яке? які?
- В** що? звідки? як?
- Г** як? де? куди? коли? звідки?

6. Обери речення, у якому є прислівник.

- А** Яскраве сонце сяяло.
- Б** Альпіністи спускались з високої гори.
- В** Радісно цвірінькали пташки.
- Г** Закінчився навчальний рік.

V.
Ігри

Гра «Крокодил» (Покажи антоніми).

Об'єднайтеся у мінігрупи. Доберіть антоніми до поданих слів. Покажіть їх перед класом, не називаючи.

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4
сміливо	високо	зранку	сильно
тихо	киво	спереду	легко
швидко	назад	напружено	гучно
радісно	вчора	вниз	часто

Гра «Прислівник-лото».

Учитель виймає з мішечка аркуш та зачитує речення, яке на ньому написано. Якщо в команди є такий прислівник, який звучав у реченні, то учні вигукують: «Є!» і накривають відповідну комірку аркушем. Якщо є однаковий прислівник у кількох команд, то вони накривають слово чистим квадратиком. Виграє та команда, яка першою накриє всі прислівники на своїй картці.

(Додаток 1)

Додаток 1

вгору	по-перше	гарно
добре	вчора	напам'ять
вчора	спересердя	навкруги
гарно	зліва	вночі
навкруги	спересердя	по-перше
там	втрюх	вгору

Марійка спересердя кинула рюкзак на підлогу й пішла до кімнати.	Літак швидко підіймався вгору .	По-перше , Україна – вільна й незалежна держава.
Хлопець так гарно співав, що всі присутні аплодували стоячи.	Учні вчили твори Шевченка напам'ять .	Омелько добре пообідав і пішов відпочивати.
Навкруги все було залито сонячним світлом.	Сови виходять на полювання лише вночі .	Ми з друзями ходили вчора на прогулянку.
Отак собі втрюх йшли вони рівненькою стежинкою.	Діти там гарно провели час.	Дівчата підбігли й стали зліва .

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 7 КЛАС

УРОК 13

Урок №	Теми		
	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання	Письмо	Говоріння
13	13.2. Учень/учениця визначає актуальність і несуперечливість тексту (художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб.	17.2. Учень/учениця створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.	20.2. Учень/учениця використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	Вправа «Який /яка ти сьогодні?». Який(-а) ти сьогодні? щасливий(-а) відчуваю відразу спокійним(-ою) розчарований(-а) сором'язливий(-а) здивований(-а) збентежений(-а) злий(-а) засмучений(-а)	Примітки
	Рефлексія ● Хто дууууже мало зрозумів і ледь-ледь працював на уроці – сядьте навпочіпки. ● Хто не дуже був активний на уроці, лише частково зрозумів інформацію – присядьте, трохи зігнувши ноги в колінах. ● Хто добре працював і більшість інформації зрозумів – станьте струнко, руки вгору й помахайте долоньками. ● Хто дуже добре попрацював на уроці й усе зрозумів та запам'ятав – підніміть руки вгору, плескаючи в долоні, та станьте навшпиньки.	

II.
Робота
з текстом

Прочитай текст. Виконай завдання.

Що таке цифровізація музеїв та чому це необхідно?

Цифровізація музеїв — це не лише оцифрування експонатів, але й облік та можливість управляти ними надалі вже в цифровому просторі. Насамперед ідеться про створення «цифрового двійника» музейного предмета, пояснює Наталія Дзюбенко. Така копія — не просто зображення. Фотографію предмета обов'язково мають супроводжувати метадані. Це «паспорт об'єкта», мінімальна необхідна інформація про експонат, яка допомагає його ідентифікувати (наприклад, інвентарний номер і назва предмета). «Якщо ви маєте тільки фото, до яких не прив'язані метадані, то це цифрове сміття», — наголошує вона.

В Україні працює чимало низових ініціатив, коли музеї пробують оцифровувати колекції самотужки, каже експертка. Тож основна ідея проєкту Центру цифровізації музеїв — у тому, щоб полегшити колегам цей процес та вивести цифровізацію на якісний рівень. Для цього, крім безпосереднього оцифрування колекцій, команда консультує музейних працівників щодо технічних нюансів процесу: від того, як користуватися технікою на етапі оцифрування, до обробки знімків.

Етапи оцифрування.

Перший етап — планування процесу та підготовка до оцифрування. Команда Центру та музей визначають цілі оцифрування, обговорюють, як будуть працювати та відстежувати результати.

Наступний етап — музеї роблять пріоритизацію предметів, формують певну стратегію оцифрування. З чого починати — вирішує сам музей. Це можуть бути найцінніші експонати чи колекції або предмети, які будуть евакуйовувати. Інколи до цифровізації музеї спонукає необхідність: колекцію везуть експонувати за кордон або роблять виставку, і треба цифрові копії для каталогу.

Останній етап — прив'язування «зображення» до метаданих. Для цього Центр цифровізації музеїв зробив окрему програму «Кабінет куратора». Вона допомагає вводити дані автоматично й цим зменшує ймовірність помилок.

Джерело: <https://scienceatrisk.org/uk/story/shcho-take-tsyfrovizatsiia-muzeiv-ta-chomu-tse-neobkhidno-dosvid-ukrainian-heritage-monitoring-lab>

	Завдання до тексту 1. Що таке «цифровий двійник» музейного предмета? А просто зображення експоната Б фотографія експоната з метаданими В модель експоната у віртуальній реальності 2. Яку основну ідею має проєкт Центру цифровізації музеїв? А створення нових експонатів Б полегшення процесу цифровізації музеїв та підвищення її якості В лише оцифрування колекцій 3. Установи відповідність між поняттями та їхніми поясненнями <table><tr><td>1. Оцифрування колекцій</td><td>А метадані</td></tr><tr><td>2. Паспорт об'єкта</td><td>Б кабінет куратора</td></tr><tr><td>3. Автоматичне введення даних</td><td>В «цифровий двійник»</td></tr></table> 4. Чи правда, що фотографії без метаданих називають «цифровим сміттям»? 5. Які труднощі можуть виникати в процесі оцифрування музейних колекцій? 6. Які додаткові можливості для музеїв може надати цифровізація?	1. Оцифрування колекцій	А метадані	2. Паспорт об'єкта	Б кабінет куратора	3. Автоматичне введення даних	В «цифровий двійник»									
1. Оцифрування колекцій	А метадані															
2. Паспорт об'єкта	Б кабінет куратора															
3. Автоматичне введення даних	В «цифровий двійник»															
III. Лексикологія/ Фразеологія	Гра «Оживи антоніми». Об'єднайтеся в пари. Виберіть зі списку слово, доберіть до нього антонім. Покажіть його без слів, а однокласники та однокласниці хай відгадають, що це за слово. Список слів <table><tr><td>- добрий - ...</td><td>руйнувати - ...</td></tr><tr><td>- великий - ...</td><td>бігти - ...</td></tr><tr><td>- низький - ...</td><td>говорити - ...</td></tr><tr><td>- кислий - ...</td><td>холодно - ...</td></tr><tr><td>- працювати - ...</td><td>назад - ...</td></tr><tr><td>- меткий - ...</td><td>м'який - ...</td></tr><tr><td>- багато - ...</td><td>глибокий - ...</td></tr></table> Гра «Хрестики-нулики». Учні грають у парах у "класичні" хрестики-нулики, але на особливому ігровому полі: перед тим, як зробити позначку-хід, добирають фразеологізм до слова у відповідній комірці. (Додаток 1) Руханка «Алфавіт». Завдання: напиши на листочку - першу літеру свого імені; - першу літеру свого прізвища; - будь-яку літеру на вибір. Виконай завдання відповідно до кожної літери. (Додаток 2) Джерело: Телеграм-канал "Сильні крила"	- добрий - ...	руйнувати - ...	- великий - ...	бігти - ...	- низький - ...	говорити - ...	- кислий - ...	холодно - ...	- працювати - ...	назад - ...	- меткий - ...	м'який - ...	- багато - ...	глибокий - ...	
- добрий - ...	руйнувати - ...															
- великий - ...	бігти - ...															
- низький - ...	говорити - ...															
- кислий - ...	холодно - ...															
- працювати - ...	назад - ...															
- меткий - ...	м'який - ...															
- багато - ...	глибокий - ...															

	Гра «Іншими словами». Команда обирає зображення й отримує завдання. <table><tr><th>Номер картки</th><th>Завдання</th></tr><tr><td>№1</td><td>Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: яблуко, зелений, фрукт.</td></tr><tr><td>№ 2</td><td>Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: транспорт, колесо, велосипед.</td></tr><tr><td>№ 3</td><td>Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи прикметників.</td></tr><tr><td>№ 4</td><td>Опиши свій улюблений фільм/книгу/ мультфільм - тридцять слів максимум, не згадуючи імен персонажів і назви твору.</td></tr></table> (Додаток 3)	Номер картки	Завдання	№1	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: яблуко, зелений, фрукт.	№ 2	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: транспорт, колесо, велосипед.	№ 3	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи прикметників.	№ 4	Опиши свій улюблений фільм/книгу/ мультфільм - тридцять слів максимум, не згадуючи імен персонажів і назви твору.	
Номер картки	Завдання											
№1	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: яблуко, зелений, фрукт.											
№ 2	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи слів: транспорт, колесо, велосипед.											
№ 3	Опиши те, що ти бачиш на картці, не використовуючи прикметників.											
№ 4	Опиши свій улюблений фільм/книгу/ мультфільм - тридцять слів максимум, не згадуючи імен персонажів і назви твору.											
IV. Кінозал	1. Віртуальна екскурсія. Оберіть один із віртуальних музеїв і влаштуйте разом із однокласниками екскурсію ним. 7 автентичних музеїв просто неба (історична тематика): https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/ Музейний портал (різноманітні музеї) https://museum-portal.com/ua/muzeyi 2. Робота в групах. Уявіть, що ви відкрили власний музей. Створіть рекламний буклет свого музею: дайте йому назву, установіть графік роботи, викладіть інформацію про працівників, опишіть експозицію. Поміркуйте, у чому унікальність вашого музею, яка приваблюватиме відвідувачів? (Для буклета кожній групі видайте складений втричі аркуш А4 та олівці чи фломастери).											

Додаток 1

Поле для гри «Хрестики-нулики»

Вразливе місце	Ледарювати	Бути досвідченим
Залицятися	Сердитися	Дуже радіти
Викрити когось у нечесних діях	Відверто висловлювати почуття	Сміятися

Соромитись	Зробити пожежу	Легковажна людина
Важко працювати	Відмовити	Люди з подібним світоглядом
Дуже далеко рідня	Дуже давно	Далеко

Образити	Дуже мало	Бути постійно зайнятим
Вести пусті розмови	Помститися комусь	Червоніти від сорому
Дуже сильно	Втекти	Щось зайве

Посваритись	Часто змінювати свої погляди	Бути мовчазним
Дуже темно	Запам'ятати	Дуже видно
Дуже балакуча людина	Несподівано, раптово	Дуже повільно

Додаток 2

ВЕСЕЛА АБЕТКА

А

Підстрибнути
10 разів

Б

Покрутитися
навколо себе
5 разів

В

Підстрибнути
на одній нозі
5 разів

Г

Добігти
до дверей
та назад

Ґ

Пройтися,
як ведмідь

Д

Простояти на
лівій нозі 10
секунд

Е

Підстрибнути
як жабка
8 разів

Є

Зробити 20
кроків задом
наперед

Ж

Зробити
20 кроків
приставним
кроком

З

Простояти
на правій нозі
10 секунд

И

Зробити
з віджимання

І

Зобразити
ходу
пінгіна

Ї

Обертати
руками 20
разів уперед
та назад

Й

Завмерти на
місці без руху
на 1 хвилину

К

Зробити
5 нахилів

Л

Обертати
голову вліво і
вправо 10 разів

М

Зробити
«місячну
ходу»

Н

Танцювати
на місці

О

Одночасно однією
рукою намалювати
в повітрі коло,
іншою - трикутник

П

Завмерти
на місці ц
незвичній
позі

Р

Зробити 10
вдихів-видихів

С

Пострибати
як кенгуру

Т

Підкинути м'яч
однією рукою
та спіймати
іншою

У

Потягнутися
руками вгору і
вставити
навшпиньки

Ф

Лівою рукою
торкнутися
до правого
вуха

Х

Правою рукою
торкнувся
до лівого вуха

Ц

Намалювати
рукою
горизонтальну
вісімку

Ч

Заспівати
популярну
пісню

Ш

Зобразити
як рухається
кішка

Щ

Присісти
5 разів

Ь

Простояти на
одній нозі із
заплющеними
очима 10 секунд

Ю

Оббігти
навколо
стілця

Я

Стояти,
як лелека
на одній нозі
протягом
1 хвилини

(С) Тґ Сильні крила

Додаток 3

**Твій улюблений
фільм/мультфільм
або книга**

Фінансується
Європейським Союзом

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 7 КЛАС

УРОК 14

Урок №	Теми		
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
14	15.1. Учень/учениця переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання.	4. Синтаксис. Пунктуація – 4 4.4. Розрізнення складних і простих речень. Мінітест (Синтаксис. Пунктуація)	Займенник.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Вправа «Який ти фразеологізм?». Обери фразеологізм, який найкраще передає твій емоційний стан. 2. Вправа «Обійми того, хто...». Учні по черзі дістають складений аркуш з коробки, зачитують характеристику і знаходять того, хто підпадає під указані ознаки. Якщо учень / учениця не хоче обійматися, можна просто потиснути руку. Наприклад: - Обійми того, хто розповідає цікаві історії. - Обійми того, хто найрозумніший. - Обійми того, хто дає списувати. - Обійми того, хто має найдовше волосся. - Обійми того, хто завжди прийде на допомогу. - Обійми того, хто найбільш стресостійкий. - Обійми того, хто найбільш спортивний. 3. Рефлексія «Фрі-нотатки». Пригадайте 3–4 найбільш "смачних" моменти уроку й запишіть їх на паличках картоплі-фрі. 	Примітки
--	---	------------------------

**II.
Робота з
текстом**

I. Прочитай текст. Виконай завдання.

_____ (місце для заголовка)

Усі **види транспорту** повинні мати гальма. Кораблі – особливий засіб сполучення. Для гальмування їм потрібен якір. Перший якір придумали греки, вони використовували великий камінь на мотузці. Однак його було важко підіймати на корабель. Ще й мотузка часто стиралася, і моряки залишалися без якоря в найвідповідальніший момент. Тому майстри почали робити якорі, які нагадують рибальські гачки. Малайці* придумали якір з одним рогом, а китайці вигадали з двома. Якір треба спустити на дно, щоб корабель зупинився. На мілкому місці зробити це легко, але в океані є ділянки з глибиною десять кілометрів. У такому випадку допомагає якір, який нагадує маленьку парасольку. Він гальмує корабель на поверхні води.

З кн. М. Беденка «Вдумливе читання»

*Малайці – один з народів, що населяють острови Тихого океану.

Завдання до тексту

1. Гра «Ланцюжок». Перекажіть текст ланцюжком.
2. Постав питання за змістом своєму/своїй однокласнику/однокласниці.
(Можна при цьому пасувати м'ячик одне одному)
3. Заміни виділені слова однорідними членами речення. Запиши перетворене речення.

4. Випиши з тексту 5 словосполучень. Постав запитання від головного слова до залежного.
5. Випиши з тексту займенники. Які слова вони замінюють?
6. Знайди в тексті пари антонімів й запиши їх.

**III.
Теоретич-
ний
матеріал**

1. Переглянь відео, запам'ятай правила та поміркуй.

<https://www.youtube.com/watch?v=SQvNXn7sH9I>

2. Розглянь таблиці. Запам'ятай інформацію.

Що таке складне речення?

Складним називають речення, якому є дві або більше граматичних основ..

підмет/присудок + підмет/присудок	Я люблю подорожі, нові країни завжди надихають мене.
підмет + підмет/ присудок	За вікном літака <u>море</u> , і зовсім скоро <u>я наближусь</u> до узбережжя.
присудок + підмет/ присудок	За вікном літака <u>сутеніє</u> , а <u>я захоплено дивлюсь</u> на небо.

Як можуть бути поєднані частини складного речення?

Прості речення можна поєднати в складне за допомогою інтонації (без сполучників) або сполучників чи сполучних слів.

СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ	
Без сполучника	Зі сполучників
Світлана завжди мріяла побувати в новому місті, вона хотіла б подорожувати щомісяця.	Світлана завжди мріяла побувати в новому місті, і вона хотіла б подорожувати щомісяця.

! Зазвичай у складному реченні ми ставимо КОМУ на межі його частин.

Джерело: Українська мова 5 клас / Онатій А. В., Ткачук Т. П.

**IV.
Практичний
матеріал**

1. Утвори та запиши складні речення з двох простих. Постав розділові знаки. Підкресли головні члени речення.

Зразок: Ігор подорожує щомісяця. Уляні не подобаються довгі переїзди. — Ігор подорожує щомісяця, а Уляні не подобаються довгі переїзди.

1. Моя сестра часто фотографується. Мій брат зазвичай знімає відео в нових місцях.

2. Київ є столицею України. Париж – столиця Франції.

3. Під час подорожі у Львів ми потрапили на концерт гурту «Океан Ельзи». Соліст дуже майстерно виконував пісні на сцені.

2. Заповни пропуски. Додай власні приклади до таблиці.

Складним називають речення, у якому частини складного речення можуть бути поєднані або без _____, або зі _____. Зазвичай ставимо _____ на межі частин складного речення.

	Приклад	Твій приклад
підмет і присудок + підмет і присудок	Іван <u>читає</u> журнал, <u>Ольга</u> малює.	
лише присудок + підмет і присудок	По телефону <u>серіал</u> , а я ще <u>не зробив</u> уроки.	
лише присудок + підмет і присудок	Уже <u>світає</u> , а я ще не <u>почала роботи</u> презентацію.	

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 5 клас Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

3. Порахуй кількість складних речень в уривках із анотацій до книжки. У якому уривку складних речень більше? Запиши анотацію до своєї улюбленої книжки про подорожі, використовуючи лише складні речення.

Катя Штанко «Дракони, вперед!»

...Михасик захоплюється рослинами, несподівано для себе він вирощує дракончика Хому. Відтоді вони – нерозлучники, а ще хлопець починає розуміти мову рослин та знайомиться з родинним домовиком. Урешті Михасик натрапляє на негідників, вони знищують драконів заради наживи...

Джерело: Українська мова. 5 клас / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

4. Трішки розваг! Переглянь відео, дай відповіді на запитання.

<https://m.youtube.com/watch?v=o1kRNXRINTY&feature=youtu.be>

● Чому сім чудес світу неможливо відвідати без машини часу?

- Як називають озеро Синевир?
- Де розташована печера Оптимістична?
- Який безлюдний острів є в Україні?
- Що таке Олешківські піски?
- Замалюй у зошиті карту України, познач на ній цікаві місця, згадані в запитаннях 2–6. Додай ще 3 місця, які ти знаєш.
- Запиши 6 речень (з однорідними членами та складних) про свою місцевість. Наведи аргументи, чому її варто відвідати. Познач це місце на карті.

***Розфарбуй карту України.
Познач згадані у відео місця.**

5. Опиши світлини, використовуючи складні речення та прості з однорідними членами.

6. Придумай і запиши такі продовження до поданих початків, щоб утворилися складні речення. Випиши з них займенники.

Зразок: Улітку з нами трапилася пригода... — Улітку з нами трапилася пригода, і я запам'ятала цей день надовго.

1. Я хочу розповісти про нашу подорож улітку...
2. Ми відвідали три нові країни...
3. Надзвичайне захоплення в мене викликало місто...
4. Природа там дуже особлива...
5. Мене надзвичайно здивувало...
6. Несподіванкою був/була/було те, що...
7. Також цікаво було побачити, як...
8. Для дітей є багато чого цікавого...

7. Добери до поданих початків речень такі продовження, які були б простими та складними реченнями.

Я люблю шоколад {
просте речення
, морозиво та смузі
складне речення
, а мама любить фрукти.

На вулиці дощ {
просте речення

складне речення

На порозі сидить собака {
просте речення

складне речення

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 5 клас Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

8. Цікаві фразеологізми.

1. Визнач фразеологізм, який має значення "байдикувати".

- 1) ловити гав
- 2) ловити ротом мух
- 3) ловити рибу

2. Визнач правильне тлумачення фразеологізму "передати куті меду".

- 1) пересолити
- 2) перебільшити, перевищити міру
- 3) прибрехати

3. Визнач правильне тлумачення фразеологізму "палицею кинути".

- 1) дуже легко
- 2) зовсім недалеко
- 3) жартома

Джерело: Мова – ДНК нації: <https://ukr-mova.in.ua>

	Мінітест. Синтаксис, пунктуація 1. У реченні обов'язково мають бути підмет і присудок. ТАК чи НІ? _____ 2. Словосполученням є поєднання слів у варіанті А ведмідь і вовк Б для перемоги В холодна ніч Г яблуко дозріло 3. Речення з однорідними членами є в рядку А Мудрим ніхто не родився, а навчився. Б Старого горобця на полові не обдуриш. В За одного вченого дають десять невчених. Г Навпростець тільки ворони літають. 4. У реченні Свою мудрість люди зберігають у книгах виділене слово є А підметом Б присудком В додатком Г обставиною 5. Яке з наведених речень є складним? А Електричний холодильник винайшли в 1920-х роках, до цього часу люди зберігали продукти в шафах з льо- дом. Б Нарізаний великими блоками лід довго танув, охолод- жував продукти й не давав їм зіпсуватися. В А наші пращури зберігали їжу в печерах, ямах та інших глибоких приміщеннях. Г У таких "льодяних будинках" продукти зберігались усе літо й не псувались навіть у найспекотніші дні.	
IV. Ігри.	Гра «Збери речення». Учні об'єднуються у 2 команди. Учитель роздає набори слів. Завдання учнів – скласти речення й визначити, просте воно чи складне. Виграє та команда, яка найшвидше й правильно складе усі речення. (Додаток 1)	

Додаток 1

Гра «Збери речення»

Не	було	дня,	щоб	я	тобі	не	напи- сав.
Якби	не	дощ,	то	ми	пішли	б	гуля- ти.
Мій	знайо- мий	лю- бить	роз- пові- дати	про	його	рідне	місто.
Сонце	так	припі- кало,	що	трава	аж	посвітліла.	
Ми	при- йшли	дуже	втомленими,		але	щасливими.	
Дівча- та	йшли	по	вулиці	й	співали.		

Фінансується
Європейським Союзом

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 7 КЛАС

УРОК 30

Урок №	Теми		
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
30	10.5. Учень/-ниця створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.	9. Займенник – 2 9.2. Написання заперечних і неозначених займенників. <i>Мінітест (Займенник)</i>	Складне речення.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотива- ції навчаль- ної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Вправа «Три слова-передбачення на урок». Назви перших три слова, які зможеш прочитати у квадраті – це і є твоє передбачення на урок. <table><tr><td>Ф</td><td>Т</td><td>Ю</td><td>Е</td><td>К</td><td>С</td><td>П</td><td>Е</td><td>Р</td><td>И</td><td>М</td><td>Е</td><td>Н</td><td>Т</td><td>У</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Б</td></tr><tr><td>Г</td><td>Ю</td><td>Т</td><td>Ф</td><td>В</td><td>Д</td><td>Л</td><td>Щ</td><td>З</td><td>Р</td><td>Л</td><td>Х</td><td>В</td><td>Ч</td><td>И</td><td>Т</td><td>И</td><td>Щ</td><td>Г</td><td>Ф</td></tr><tr><td>Т</td><td>Г</td><td>Н</td><td>А</td><td>С</td><td>О</td><td>Л</td><td>О</td><td>Д</td><td>Ж</td><td>У</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>С</td><td>Я</td><td>Х</td><td>Р</td><td></td></tr><tr><td>Й</td><td>Р</td><td>О</td><td>З</td><td>І</td><td>Ь</td><td>И</td><td>Ф</td><td>І</td><td>Г</td><td>Д</td><td>К</td><td>Я</td><td>З</td><td>І</td><td>Є</td><td>В</td><td>І</td><td>И</td><td>У</td></tr><tr><td>Р</td><td>О</td><td>И</td><td>Г</td><td>Е</td><td>Я</td><td>Е</td><td>В</td><td>Ч</td><td>Ь</td><td>І</td><td>Т</td><td>Ч</td><td>Я</td><td>Г</td><td>Г</td><td>Б</td><td>Н</td><td>М</td><td>Л</td></tr><tr><td>Ш</td><td>К</td><td>Д</td><td>О</td><td>П</td><td>О</td><td>М</td><td>А</td><td>Г</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>С</td><td>Х</td><td>П</td><td>І</td><td>Г</td><td>И</td><td>Д</td><td></td></tr><tr><td>І</td><td>Й</td><td>И</td><td>Ц</td><td>Р</td><td>Е</td><td>Я</td><td>Н</td><td>Г</td><td>І</td><td>Є</td><td>Ю</td><td>В</td><td>О</td><td>П</td><td>А</td><td>Р</td><td>Ш</td><td>Н</td><td>Ф</td></tr><tr><td>Ф</td><td>Д</td><td>М</td><td>Ю</td><td>К</td><td>Я</td><td>І</td><td>Й</td><td>Х</td><td>Л</td><td>У</td><td>Л</td><td>І</td><td>Л</td><td>О</td><td>В</td><td>В</td><td>З</td><td>В</td><td>Щ</td></tr><tr><td>Щ</td><td>В</td><td>Н</td><td>Щ</td><td>В</td><td>И</td><td>В</td><td>Ч</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Ц</td><td>С</td><td>Т</td><td>Д</td><td>Г</td><td>И</td><td>С</td><td>І</td><td>Ш</td></tr><tr><td>Ц</td><td>Щ</td><td>Н</td><td>Я</td><td>Ю</td><td>Ю</td><td>І</td><td>Т</td><td>Х</td><td>Е</td><td>М</td><td>Х</td><td>І</td><td>Ф</td><td>О</td><td>Щ</td><td>Г</td><td>Г</td><td>Д</td><td>Ш</td></tr><tr><td>Г</td><td>І</td><td>П</td><td>Л</td><td>Й</td><td>Ц</td><td>Ж</td><td>Л</td><td>Н</td><td>О</td><td>Ц</td><td>О</td><td>Ь</td><td>Б</td><td>Р</td><td>Ц</td><td>О</td><td>С</td><td>В</td><td>Ч</td></tr><tr><td>Й</td><td>Ю</td><td>Ю</td><td>Г</td><td>Щ</td><td>Ф</td><td>Є</td><td>Р</td><td>Я</td><td>Е</td><td>Р</td><td>Г</td><td>І</td><td>Й</td><td>О</td><td>А</td><td>Т</td><td>С</td><td>І</td><td>Г</td></tr><tr><td>А</td><td>П</td><td>І</td><td>К</td><td>И</td><td>Н</td><td>Ф</td><td>Й</td><td>К</td><td>Г</td><td>Р</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Ж</td><td>Щ</td><td>О</td><td>Ж</td><td>Д</td><td>О</td></tr><tr><td>Ч</td><td>Я</td><td>У</td><td>Щ</td><td>Я</td><td>Р</td><td>С</td><td>Н</td><td>Ю</td><td>Ф</td><td>З</td><td>І</td><td>Є</td><td>Ь</td><td>У</td><td>Е</td><td>В</td><td>Б</td><td>У</td><td>Л</td></tr><tr><td>И</td><td>Г</td><td>І</td><td>Х</td><td>А</td><td>Д</td><td>І</td><td>С</td><td>Я</td><td>Н</td><td>О</td><td>Ч</td><td>У</td><td>А</td><td>В</td><td>В</td><td>Л</td><td>Д</td><td>В</td><td>Е</td></tr><tr><td>Т</td><td>Т</td><td>Р</td><td>У</td><td>Ж</td><td>Є</td><td>Ц</td><td>О</td><td>И</td><td>В</td><td>Г</td><td>Х</td><td>Т</td><td>А</td><td>О</td><td>Я</td><td>В</td><td>А</td><td>М</td><td></td></tr><tr><td>А</td><td>Г</td><td>Т</td><td>С</td><td>Т</td><td>В</td><td>О</td><td>Р</td><td>Ю</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Ш</td><td>Т</td><td>Р</td><td>Т</td><td>Щ</td><td>Т</td><td>И</td></tr><tr><td>Т</td><td>Ж</td><td>П</td><td>С</td><td>Х</td><td>Р</td><td>О</td><td>З</td><td>В</td><td>И</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>И</td><td>Є</td><td>И</td><td>О</td><td>И</td><td>Х</td></tr><tr><td>И</td><td>Щ</td><td>У</td><td>И</td><td>Ж</td><td>Д</td><td>О</td><td>С</td><td>Л</td><td>І</td><td>Д</td><td>Ж</td><td>У</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Ч</td><td>Ь</td><td>Й</td></tr><tr><td>Х</td><td>В</td><td>І</td><td>Д</td><td>П</td><td>О</td><td>Ч</td><td>И</td><td>В</td><td>А</td><td>Т</td><td>И</td><td>Х</td><td>Ш</td><td>В</td><td>Д</td><td>Ш</td><td>Г</td><td>Ч</td><td>У</td></tr></table>	Ф	Т	Ю	Е	К	С	П	Е	Р	И	М	Е	Н	Т	У	В	А	Т	И	Б	Г	Ю	Т	Ф	В	Д	Л	Щ	З	Р	Л	Х	В	Ч	И	Т	И	Щ	Г	Ф	Т	Г	Н	А	С	О	Л	О	Д	Ж	У	В	А	Т	И	С	Я	Х	Р		Й	Р	О	З	І	Ь	И	Ф	І	Г	Д	К	Я	З	І	Є	В	І	И	У	Р	О	И	Г	Е	Я	Е	В	Ч	Ь	І	Т	Ч	Я	Г	Г	Б	Н	М	Л	Ш	К	Д	О	П	О	М	А	Г	А	Т	И	С	Х	П	І	Г	И	Д		І	Й	И	Ц	Р	Е	Я	Н	Г	І	Є	Ю	В	О	П	А	Р	Ш	Н	Ф	Ф	Д	М	Ю	К	Я	І	Й	Х	Л	У	Л	І	Л	О	В	В	З	В	Щ	Щ	В	Н	Щ	В	И	В	Ч	А	Т	И	Ц	С	Т	Д	Г	И	С	І	Ш	Ц	Щ	Н	Я	Ю	Ю	І	Т	Х	Е	М	Х	І	Ф	О	Щ	Г	Г	Д	Ш	Г	І	П	Л	Й	Ц	Ж	Л	Н	О	Ц	О	Ь	Б	Р	Ц	О	С	В	Ч	Й	Ю	Ю	Г	Щ	Ф	Є	Р	Я	Е	Р	Г	І	Й	О	А	Т	С	І	Г	А	П	І	К	И	Н	Ф	Й	К	Г	Р	А	Т	И	Ж	Щ	О	Ж	Д	О	Ч	Я	У	Щ	Я	Р	С	Н	Ю	Ф	З	І	Є	Ь	У	Е	В	Б	У	Л	И	Г	І	Х	А	Д	І	С	Я	Н	О	Ч	У	А	В	В	Л	Д	В	Е	Т	Т	Р	У	Ж	Є	Ц	О	И	В	Г	Х	Т	А	О	Я	В	А	М		А	Г	Т	С	Т	В	О	Р	Ю	В	А	Т	И	Ш	Т	Р	Т	Щ	Т	И	Т	Ж	П	С	Х	Р	О	З	В	И	В	А	Т	И	И	Є	И	О	И	Х	И	Щ	У	И	Ж	Д	О	С	Л	І	Д	Ж	У	В	А	Т	И	Ч	Ь	Й	Х	В	І	Д	П	О	Ч	И	В	А	Т	И	Х	Ш	В	Д	Ш	Г	Ч	У	Примітки
Ф	Т	Ю	Е	К	С	П	Е	Р	И	М	Е	Н	Т	У	В	А	Т	И	Б																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Г	Ю	Т	Ф	В	Д	Л	Щ	З	Р	Л	Х	В	Ч	И	Т	И	Щ	Г	Ф																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Т	Г	Н	А	С	О	Л	О	Д	Ж	У	В	А	Т	И	С	Я	Х	Р																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Й	Р	О	З	І	Ь	И	Ф	І	Г	Д	К	Я	З	І	Є	В	І	И	У																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Р	О	И	Г	Е	Я	Е	В	Ч	Ь	І	Т	Ч	Я	Г	Г	Б	Н	М	Л																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Ш	К	Д	О	П	О	М	А	Г	А	Т	И	С	Х	П	І	Г	И	Д																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
І	Й	И	Ц	Р	Е	Я	Н	Г	І	Є	Ю	В	О	П	А	Р	Ш	Н	Ф																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Ф	Д	М	Ю	К	Я	І	Й	Х	Л	У	Л	І	Л	О	В	В	З	В	Щ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Щ	В	Н	Щ	В	И	В	Ч	А	Т	И	Ц	С	Т	Д	Г	И	С	І	Ш																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Ц	Щ	Н	Я	Ю	Ю	І	Т	Х	Е	М	Х	І	Ф	О	Щ	Г	Г	Д	Ш																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Г	І	П	Л	Й	Ц	Ж	Л	Н	О	Ц	О	Ь	Б	Р	Ц	О	С	В	Ч																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Й	Ю	Ю	Г	Щ	Ф	Є	Р	Я	Е	Р	Г	І	Й	О	А	Т	С	І	Г																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
А	П	І	К	И	Н	Ф	Й	К	Г	Р	А	Т	И	Ж	Щ	О	Ж	Д	О																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Ч	Я	У	Щ	Я	Р	С	Н	Ю	Ф	З	І	Є	Ь	У	Е	В	Б	У	Л																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
И	Г	І	Х	А	Д	І	С	Я	Н	О	Ч	У	А	В	В	Л	Д	В	Е																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Т	Т	Р	У	Ж	Є	Ц	О	И	В	Г	Х	Т	А	О	Я	В	А	М																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
А	Г	Т	С	Т	В	О	Р	Ю	В	А	Т	И	Ш	Т	Р	Т	Щ	Т	И																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Т	Ж	П	С	Х	Р	О	З	В	И	В	А	Т	И	И	Є	И	О	И	Х																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
И	Щ	У	И	Ж	Д	О	С	Л	І	Д	Ж	У	В	А	Т	И	Ч	Ь	Й																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Х	В	І	Д	П	О	Ч	И	В	А	Т	И	Х	Ш	В	Д	Ш	Г	Ч	У																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	Джерело: Телеграм-канал Криголами на сьогодні” 2. Рефлексія «Розумна долоня». Обведи на аркуші свою долоню. Потім на кожному пальчику запиши, що нового вдалося дізнатися за урок /що цікавенького з уроку запам'ятав/-ла. 																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	

**II.
Робота з
текстом**

I. Прочитай тексти. Виконай завдання.

Створення психозу «брак часу»

Ключові слова: «поспішайте», «тільки сьогодні діють шалені знижки», «на першу сотню тих, хто зателефонує, чекають призи» тощо. Варіантів тут багато, але всі вони мають на меті втягнути споживача в стан ажіотажу, гарячкового поспіху. Вам ніколи подумати, ви мусите терміново бігти й купувати!

Підміна понять

Спочатку показують одне, потім пропонують купити зовсім інше. Наприклад, рекламують сухий корм для собак – маленькі, непоказні гранули, та спочатку демонструють відеоряд: соковите м'ясо, овочі, зелень і тому подібне. Шляхом нескінченних повторень створюють у підсвідомості споживача асоціативний зв'язок між натуральними продуктами й готовим кормом. Аналогічно побудовано й рекламу зубної пасти з прополісом. Демонструють стільники й мед, але їх немає серед інгредієнтів пасти. Так само представляють і їжу швидкого приготування. Прикладів безліч.

Авторитет

Товар рекламує популярна особа: кіноактор, кумир молоді тощо. Розрахунок на стереотип: «Якщо вже такі люди купують, то сумніватися нічого, треба брати».

Завдання до тексту

1. Що об'єднує всі три фрагменти?
2. Для кого може бути корисною ця інформація?
3. Чи траплялися тобі в житті описані випадки? Наведи приклад.
4. Зафарбуй кольором своїх очей усі займенники в текстах.
Усно визнач їхні розряди за значенням.
5. Напиши три рекламні тексти до поданого товару, використавши в першому 12 слів, у другому – 6, а в третьому – 3 слова.

Джерело: Українська мова. 8 клас / Онатій А. В, Ткачук Т. П.

**III.
Теоретич-
ний матері-
ал**

1. Переглянь відео, запам'ятай правила та виконай завдання.

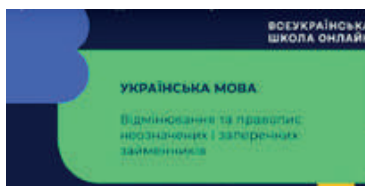
https://youtu.be/3I_tKUEmkmA

Завдання до відео

Запиши займенники разом, окремо чи через дефіс.

котрий_сь, який_небудь,
будь_для_кого, будь_хто,
хто_сь, аби_чого, казна_скільки,
хтозна_чийого, де_в_кого, будь_чий.

Джерело: Всеукраїнська школа онлайн

2. Розглянь таблиці з правилами, запам'ятай. Розшифруй виділені слова.

Мензайник — це самостійна частина мови, яка вказує на предмет, особу, ознаку, кількість, але не називає їх. Відповідає на питання хто? що? який? чий? скільки?

Наприклад, побачила його за вікном — **мензайник** його може називати як особу, так і предмет, ми не розуміємо цього без контексту.

Підказка: **займенник** — замість **іменника**, прикметника, числівника, тобто він заміщує ці частини мови, щоб пов'язати речення й допомогти уникнути повторів.

За значенням виокремлюють розряди займенників.

	Розряд	Приклади
1.	особові	я, ми, ти, ви, він, вона, воно, вони
2.	присвійні	мій, наш, твій, ваш, його, її, свій, їхній
3.	зворотний	себе
4.	питально-відносні	хто, що, який, чий, котрий, скільки
5.	заперечні	ніхто, ніщо, ніякий, нічий, нікотрий, ніскільки
6.	неозначені	абихто, дехто, щось, будь-що
7.	означальні	весь, сам, самий, всякий, кожний (кожен), жодний (жоден), інший
8.	вказівні	той, цей, такий, стільки

Увага!

Від особових займенників ми утворюємо присвійні: я — мій, вони — їхній, а від питально-відносних — заперечні (хто — ніхто) і неозначені (хто — дехто, хтось, хто-небудь).

Джерело: Українська мова. 6 клас / Онатій А. В, Ткачук Т. П.

Заперечні займенники утворюють від питально-відносних за допомогою префікса **ні-**: ніхто, ніщо, ніякий, нічий, нікотрий, ніскільки.

Вони вказують на відсутність осіб, ознак, предметів тощо.

Неозначені займенники утворюють від питально-відносних за допомогою додавання часток **аби-, де-, -сь, казна-, хтозна-, будь-, -небудь**: абихто, дещо, хтось, казна-хто, хтозна-що, будь-який, що-небудь.

Вони вказують на невизначені предмети, осіб, ознаки тощо.

Написання заперечних та неозначених займенників

Написання заперечних та неозначених займенників:

Разом	Окремо	З дефісом
з частками ні-, ані-, аби-, де-, -сь	якщо між часткою та займенником стоїть прийменник	з частками казна-, хтозна-, будь-, -небудь
ніхто, аніщо, щось, абиякий, дещо	ні в кого, аби для чого, казна від чого	казна-який, хтозна-хто, будь-що, яка-небудь

Джерело: Українська мова. 6 клас / Онатій А. В, Ткачук Т. П.

**IV.
Практичний
матеріал**

1. Розшифруй виділене слово та пригадай

- Що таке **мензайник**?
- Яку синтаксичну роль може виконувати?
- Назви розряди **мензайників**, які ти пам'ятаєш.

2. Випиши з хмари слів займенники. Поясни свій вибір.

Джерело: Українська мова 6 клас / Онатій А. В., Ткачук Т. П.

3. Постав подані займенники в називному відмінку. Визнач розряд займенника за значенням.

Нас - _____	йому - _____
кожному - _____	їхньому - _____
стількох - _____	тобою - _____
комусь - _____	нічого - _____
будь-кого - _____	деяким - _____
собою - _____	скільким - _____

4. Дай відповіді на запитання, використовуючи заперечні займенники.

1. Ти щось хотів/хотіла сказати?
2. Може, тебе хтось скривдив?
3. Ти на когось образився/образилась?
4. Ти з кимось посварився/посварила?
5. У тебе якісь проблеми?
6. Ти комусь щось заборгував/заборгувала?
7. Чия це сумка в тебе в руках?
8. У кого ти її взяв/взяла?
9. Ти збираєшся до когось у гості?
10. Скільки ж часу ти проморочив/проморочила мені голову?

Джерело: Українська мова. 6 клас / Онатій А. В, Ткачук Т. П.

5. Устав у поданий текст необхідні за змістом займенники. Скористайся довідкою.

Довідка: цей, він, такого, усім, наш, нас, чогось.

1. Пригляньмося до _____ відомого _____ знаку оклику.
2. _____ має запальну, гарячу вдачу.
3. _____ знак спонукає _____ до _____: радіти, дивуватися, сумувати.
4. _____ дуже відчуває _____ настрій.

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 6 клас Ч.2. / Онатій А.В. , Ткачук Т.П.

6. Випиши з поданих займенників заперечні (їх є 10).

Нікого, стільки, нічийого, якогось, ніскільки, вони, якийсь, ніхто, абищо, всякий, воно, мене, казна-що, скількись, чий-небудь, аніякий, казна-чий, ніщо, будь-хто, ніяким, сам, дечий, ані в кого, йому, їх, жодний, ні до чого, ваш, їхній.

7. Згрупуй подані неозначені займенники в три колонки залежно від того, як їх треба писати.

Аби/в/чому, до якого/небудь, за скількома/небудь, казна/до/чого, де/кому, казна/з/чим, де/в/чому, бозна/який, де/з/яким, казна/скільки, будь/з/якими, аби/що, будь/кому, де/що, аби/з/кого, який/небудь, аби/якому, де/який, будь/у/чому, де/чийого, аби/кого, чий/сь, з чим/небудь, будь/чий.

Разом	Окремо	З дефісом

8. Знайди займенники на поданих скриншотах. Визнач їхній розряд.

Один в каное -
"Пообіцяй мені".

Олександр Пономарьов -
"Він чекає на неї".

Володимир Івасюк
- "Пісня поміж нас".

Володимир Івасюк
- "Я піду в далекі гори".

Джерело: Українська мова. 6 клас / Онатій А. В., Ткачук Т. П.

9. Від поданих питальних займенників утвори якнайбільше неозначених за допомогою морфем аби-, -сь, де-, будь-, -небудь, казна-, хтозна-.

Хто _____
який _____
чий _____
котрий _____
скільки _____

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 6 клас. Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

10. Запиши заперечні займенники, увівши до їх складу прийменники.

Зразок: нікого (до) — ні до кого.

Нічому (в) _____
нічим (з) _____
нічийому (на) _____
анікого (в) _____
ніскільки (на) _____
ніщо (за) _____
нікого (про) _____
ніким (з) _____
нічим (з) _____
нічим (перед) _____
нікого (до) _____
нічого (для) _____

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 6 клас. Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

11. Устав у подані речення неозначені займенники, які підходять за змістом, намагайся не повторюватись.

1. Це трапилось _____ весняного ранку.
2. Я відчував, що _____ цього дня має трапитись.
3. Почалося з того, що _____ песик почав на мене гавкати і я ніяк не міг вийти з нашого підїзду.
4. Це могло б тривати _____ часу, якби не дядечко, що відволік увагу злого звіра, і я миттю прошмигнув надвір.
5. Тут мене чекала чергова халепа — дорогу мені перетнула нахабна _____ кішка.
6. _____, можливо, не вірить у такі прикмети.
7. Але я знав, що _____ має трапитись, і це пов'язано з контрольною роботою з математики, тому вперто почав чекати, поки _____ не пройде поперед мене через злещасне місце.
8. Я чекав _____, але ніхто не з'явився, і я рушив.
9. На контрольну прийшов у дуже поганому настрої і писав _____, аби писати.
10. Зрозуміло, передбачення справдились, але я все ж таки _____ навчився.

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 6 клас. Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

12. Напиши поряд із прикладами займенників назву розряду, до якого вони належать.

1. Такий, цей, той, стільки — _____
2. Кожний, весь, всякий, інший — _____
3. Ніщо, ніхто, нічий, жодний — _____
4. Твій, його, наш, їхній — _____
5. Ти, ми, він, вона, я — _____
6. Що? хто? котрий? скільки? _____
7. Себе — _____
8. Хто-небудь, будь-кого, казна-що — _____
9. Хто, що, який, чий — _____

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 6 клас. Ч.2. / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

Мінітест "Займенник"

1. Займенники відповідають на питання хто? що? який? чий? скільки?

ТАК чи НІ? _____

2. Лише займенники подані в рядку

А деякий, будь-що, гіркий, вони

Б сильний, їхній, інший, абичий

В жодний, багатство, будь-хто, декотрий

Г деякий, твій, ні до чого, себе

3. Усі займенники пишемо через дефіс у рядку

А казна/в/чому, кому/небудь, будь/який

Б будь/кому, чий/небудь, казна/кому

В будь/у/чому, де/кого, ні/до/чого

Г хтось/таки, ані/який, за кого/небудь

4. Займенник є в реченні

А Над доріжкою з асфальту дві берізки обнялись.

Б Усяка пташка своїх пісень співає.

В Піймав карася завбільшки з порося.

Г Життя не кінчається смертю, якщо залишається сад.

5. Правильно визначено синтаксичну роль виділених займенників у реченні

На **тобі**, небоже, що **мені** не гоже (Народна творчість).

А підмет

Б присудок

В додаток

Г обставина

**IV.
Ігри**

Гра-руханка "Я знаю 5 займенників".

Учень бере м'яч і, відбиваючи його від підлоги, каже: "Я знаю 5 займенників, які треба писати разом: (називає)". Якщо не знає або неправильно назве – програв. Гру можна продовжувати з різною кількістю прикладів і різними розрядами займенників.

Гра «Судоку «Розряди займенників».

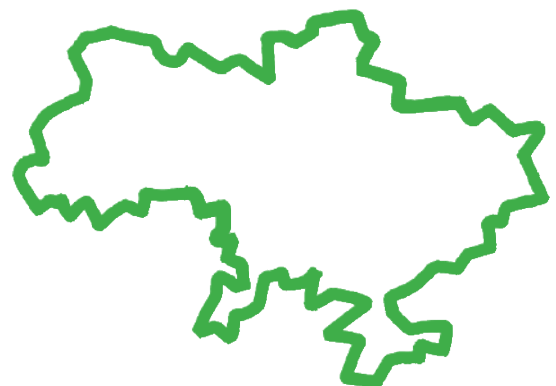
Мета гри – заповнити порожні клітинки займенниками різних розрядів, щоб у кожному рядку, у кожному стовпці й у кожному малому квадраті 3×3 кожне слово-займенник траплялося лише один раз.

(Додаток 1)

Гра «Секретний малюнок».

Учні об'єднуються в групи, отримують аркуші із завданням та кольорові олівці. Завдання: визначити, до якого розряду належить займенник, і розфарбувати відповідним кольором комірку. Яка команда впорається першою, та й виграла.

(Додаток 2)

Додаток 1

Судоку «Розряди займенників»

Мета гри - заповнити порожні клітинки займенниками різних розрядів, щоб у кожному рядку, у кожному стовпці і в кожному малому квадраті 3×3 кожне слово-займенник траплялося лише один раз.

ми			ніщо	цей				
	який	чий?	себе		абищо	цей		
ніщо	цей						їхній	весь
		їхній	ми	який		чий?	цей	
	ніщо			їхній			абищо	
себе	ми	який		чий?	цей	ніщо		
який	весь						себе	ми
		себе	їхній		ми	весь	який	
	їхній				весь			чий?

Додаток 2

Гра «Секретний малюнок»

Визнач, до якого розряду належить займенник і розфарбуй відповідним кольором комірку:

особові – зелений,
неозначені – блакитний,
заперечні – коричневий,
питально-відносні – білий,
означальні – бежевий.

абихто	абищо	дехто	хтозна-що	казна-кому	декому	когось	абикого	каз-на-хто	абикому
якийсь	казна-чий	дещо	котрийсь	деякий	ніхто	нічий	що	ніскільки	нікотрий
яка	комусь	хтось	хтозна-чий	абихто	ніщо	весь	хто	сам	нікому
ніким	хто-небудь	щось	декого	абиякий	ніскільки	чий		кого	нічого
нічим	ніякого	ніскільки	ніщо	нікотро-го	ніякий	котрий	який	кому	ніким
деякі	ніхто	нікотрий	нічого	нікого	ому	чия	котра	чий-небудь	щось
абихто	нічим	хтозна-який	чії	які	скільки	котрі	якого	абищо	хтось
якийсь	чия	скільки	декого	який-небудь	абихто	яке	котрого		скільки-небудь
мій	які	котра	який	наш	твое	скільки	яка	чиє	їхній
твій	її	його	ваш	їхнє	наша	моє	їхня	моя	твоя

абихто	абищо	дехто	хтозна-що	казна-кому	декому	когось	абикого	казна-хто	абикому
якийсь	казна-чий	дещо	котрийсь	деякий	ніхто	нічий	що	ніскільки	нікотрий
яка	комусь	хтось	хтозна-чий	абихто	ніщо	весь	хто	сам	нікому
ніким	хто-небудь	щось	декого	абиякий	ніскільки	чий		кого	нічого
нічим	ніякого	ніскільки	ніщо	нікотро-го	ніякий	котрий	який	кому	ніким
деякі	ніхто	нікотрий	нічого	нікого	ому	чия	котра	чий-небудь	щось
абихто	нічим	хтозна-який	чії	які	скільки	котрі	якого	абищо	хтось
якийсь	чия	скільки	декого	який-небудь	абихто	яке	котрого		скільки-небудь
мій	які	котра	який	наш	твое	скільки	яка	чиє	їхній
твій	її	його	ваш	їхнє	наша	моє	їхня	моя	твоя

Відповідь:

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 9 КЛАС

УРОК 12

Урок №	Теми		
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
10.	19.4. Учень/-ниця здобуває інформацію з різноманітних джерел (довідкової, художньої літератури, ресурсів Інтернету тощо).	5. Прийменник 5.1. Правопис похідних прийменників.	6.3. Відокремлені додатки. 16.2. Відокремлені обставини (з допустовим значенням).

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотива- ції навчаль- ної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	1. Вправа «Який ти фразеологізм?».	Примітки
	 2. Рефлексія «Мікрофон». - Що нового дізнався/дізналась на уроці? - Що для тебе було найцікавішим? - Що виявилось найскладнішим? - Над чим, на твою думку, варто ще попрацювати? Вправу доречно провести двічі – на початку уроку та наприкінці.	

II. Робота з текстом

1. Прочитай текст, виконай завдання.

Через прочинені двері утворився протяг, розчахнулося вікно, зашелестів списаними аркушами зошит. Здавалось, її привів весняний вітерець. Дівчина стояла посеред класу і всміхалася, трішки зніяковіла, зашарівшись від хвилювання, притискаючи до грудей яскраво-червону спортивну сумку.

Ігор Чалага, що **куняв** на задній парті, витягнув шию, гигикнув й одразу притих. Він ніколи ще не бачив дівчини з такими великими сірими очима.

— Це Тереза, — сказала вчителька, — тепер вона вчитиметься разом із вами. Знайомство — на перерві, невідволікаємось, працюємо далі...

Але тепер ще важче стало вникнути в числа й формули. У класі — перешіптування, дівчата озираються, оцінюють новеньку, її джинси, кросівки... І схоже, вона всім подобається.

Хтось із дівчат запропонував їй пересісти до себе... Ігор Чалага й собі пробивається крізь натовп, надуваючи жуйку. Його побоювались у класі, бо був хлопцем непередбачуваним і втнути міг будь-що. Саме про таких, як Чалага, учителі кажуть — важкий підліток. Запхавши руки в кишені, він з навмисною презирливістю змряв її з голови до ніг, пройшов повз, зачепивши ліктем, не зронивши ні слова. «От штучка, з якими очиськами...» — лише подумав.

Невдовзі виявилось, що Тереза погано чує через якусь хворобу, на яку недавно нездужала, і з нею потрібно розмовляти голосно. Вона часто червоніє, соромиться, що їй доводиться перепитувати. Але до цього одразу всі звикли.

Із книжки Оксани Сайко «Новенька та інші історії»

Завдання до тексту

1. Дай відповіді на запитання. Знайди в тексті уривки, які допоможуть відповісти на подані запитання.

- Що відчувала Тереза, потрапивши в новий клас?
- Під час якого уроку до класу зайшла новенька?
- Як дівчата та хлопці поставилися до появи нової однокласниці?
- Що відомо про зовнішність Терези?

2. З'ясуй за допомогою словника значення виділених слів.

3. Поясни правопис частки НЕ в підкреслених словах. Знайди помилку, запиши правильно. _____

4. Випиши з тексту 5 прислівників.

5. Підкресли головні та другорядні члени в реченні
Запхавши руки в кишені, він з навмисною презирливістю зміряв її з голови до ніг, пройшов повз, зачепивши ліктем, не зронивши ні слова.

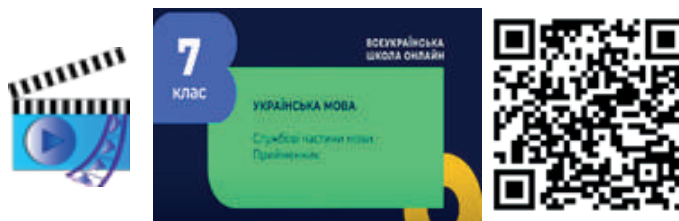
Джерело: Підручник з української мови для 7 класу, авт. Онатій А., Ткачук Т.

**III.
Теоретич-
ний матері-
ал**

1. Переглянь відео та запам'ятай інформацію.

<https://www.youtube.com/watch?v=NpETISJr4cY>

2. Розглянь таблиці й запам'ятай правила.

Прийменник – це службова частина мови, яка служить для зв'язку непрямого * відмінка іменників (займенників, числівників) із дієсловами.

* Непрямими є всі відмінки, окрім називного та кличного.

Дієслово	Прийменник	Іменник/ Займенник /Числівник
лежить	за /під / над	столом
їдемо	до / біля / навколо	столиці
зупиняться	для / без / під час	відпочинку
виконав	на відміну від	інших
розділите	на / задля / незважаючи на	двох

Джерело: Українська мова. 7 клас / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

Підказка: прийменник завжди має зв'язок з іменником, тому він так і називається – (стою) при іменнику: біля вікна, без зупинок, задля тебе (інколи прийменник пов'язаний із займенником, який у реченнях стоїть «замість» іменника).

Прийменник є незмінною частиною мови.

Прийменники не мають лексичного значення, але в поєднанні з іменником (займенником, числівником) можуть указувати на:

- місце: стоїмо під деревом;
- час: зроблю за годину;
- причину: зупинився через прохання;
- мету: працюють задля перемоги тощо.

Деякі прийменники можуть указувати на однакові значення, тому їх називають синонімічними: наприклад, зайти по обіді – зайти після обіду (час), зустрітися біля метро – зустрітися поблизу метро (місце).

Групи прийменників за походженням	
Непохідні (первинні)	Похідні (вторинні)
найдавніші прийменники, походження яких важко встановити: <i>у (в), від, для, до, за, над, перед, про</i> тощо.	прийменники, утворені: • з кількох непохідних прийменників: понад (по+над), задля (за+для); • шляхом переходу з інших частин мови: коло мене (перехід з іменника), близько тисячі (перехід із прислівника); • поєднанням іменника, прислівника або дієприслівника з непохідними прийменниками: відповідно до наказу, згідно з розкладом, назустріч керівникові, незважаючи на погоду.

Джерело: Українська мова. 7 клас / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

Правопис похідних прийменників		
Разом	Окремо	З дефісом
1. Складені прийменники, утворені з двох (чи більше) прстих. Наприклад: <i>заради</i> (за+ради), <i>понад</i> (по+над), <i>попід</i> (по+під), <i>навколо</i> (на+в+коло). Складні прийменники типу <i>впродовж/упродовж</i>, <i>внаслідок/унаслідок</i>, <i>напередодні</i>, <i>наприкінці</i>.	Складені прийменники, утворені шляхом поєднання іменника, прислівника чи дієприслівника з непохідними прийменниками. Наприклад: <i>відповідно до</i>, <i>згідно з</i>, <i>залежно від</i>, <i>незважаючи на</i>, <i>у напрямку</i>.	Складні прийменники, утворені від непохідних, першою частиною яких є <i>з-</i>, <i>із-</i>. Наприклад: <i>з-за</i>, <i>із-за</i>, <i>з-між</i>, <i>з-під</i>, <i>з-поза</i>, <i>з-поміж</i>, <i>з-посеред</i>.

Джерело: Всеукраїнська школа онлайн

Прийменники	Інші частини мови
<i>Абрикоса росла край дороги.</i> дієслово + прийменник + іменник	<i>Захищаймо ^{кого? що?} рідний край.</i> дієслово + іменник
<i>Сад посадили навколо будинку.</i> дієслово + прийменник + іменник	<i>Усі стояли навколо.</i> дієслово + прислівник
<i>Автомобіль рухався позаду колони.</i> дієслово + прийменник + іменник	<i>Станьте позаду.</i> дієслово + прислівник

Підказка. У реченні з прийменником обов'язково має бути іменник / займенник, якого він стосується.

Джерело: Українська мова. 7 клас / Онатій А.В., Ткачук Т.П.

3. Розглянь мем. Згадай, що таке дієприслівник та дієприслівниковий зворот, поясни вживання ком.

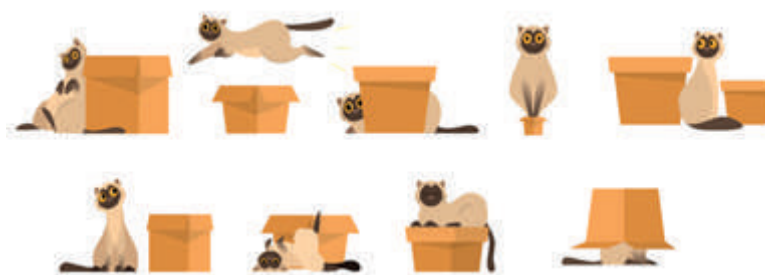
* До яких інших ускладнювальних компонентів речення можна застосувати цей мем?

Відокремлені додатки	Відокремлені обставини (з допустовим значенням)
Виражені іменниками або займенниками в непрямих відмінках із такими словами: * крім * опріч * замість * за винятком * на відміну від Усі, окрім Андрія, їли морозиво.	Виражені іменником зі словами * усупереч, * наперекір, * попри, * незважаючи на. Незважаючи на погану погоду, ми катались на велосипедах.

IV. Практичний матеріал

1. Опиши розміщення kota на малюнках, використовуючи прийменники.

● Запиши 2 речення, підкресли головні та другорядні члени.

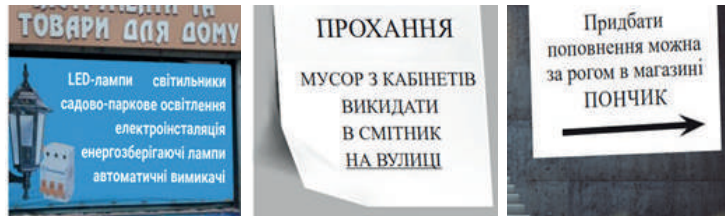
Джерело: Українська мова. 7 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

2. Скільки в поданому тексті прийменників?

Місяць на небі, зіроньки сяють,
Тихо по морю човен пливе.
В човні дівчина пісню співає,
А козак чує, серденько мре.

А 1 Б 2 В 3 Г 4 Д Жодного

3. Визнач, у яких оголошеннях та рекламі є прийменники. Поясни свою відповідь. Визнач, яких помилок припустилися автори оголошень, виправ їх.

Джерело: Українська мова. 7 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

4. Випиши в таблицку спочатку номери речень з непохідними прийменниками, потім - із похідними. Прийменники підкресли.

1. З-під снігу зазеленіла травиця і звеселила жайворонка. 2. Хо сидить посеред галяви, а навкруги нього панує мертва, прикра тиша. 3. Дмитрик скочив з санчат і взявся за мотузок. 4. Тим часом дозвілля вкупі з допитливим розумом направили дівчину до книжки. 5. Біля кожного рядка молодиць стояв наставник 6. Макар Іванович зупинився навпроти дзеркала. 7. Повільно побрів він через усе село (З творів М. Коцюбинського).

Речення №							
Букви							

1 - с	2 - т	5 - н	
3 - д	4 - е	6 - р	7 - і

5. У котрому рядку всі прийменники треба писати через дефіс?

- А** по/над, по/за, з/за, про/між.
- Б** що/до, що/ж/до, в/наслідок, по/при.
- В** з/за, з/над, з/під, з/метою.
- Г** із/за, з/поміж, з/посеред, з/понад.
- Д** по/біля, вз/довж, за/для, по/серед.

6. Розділи сполучення слів на три колонки залежно від того, як треба писати прийменники.

На відміну від ворога, із за верб, незалежно від похвали, по під вікнами, по між гір, на в коло сонця, у вигляді водограю, на випадок зливи, з поміж гілок, по серед майдану, з поза саду, у зв'язку з об'єднанням, в наслідок помилок, з під куп, за для перемоги, у напрямі до калюж, на при кінці хаток.

1. Окремо	2. Разом
3. З дефісом	Підкресли другу з кінця букву в останньому слові кожного сполучення – і прочитаєш закінчення вислову Р. Іваничука: "Легше стати академіком, ніж..."

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 7 клас. Ч.2 / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

7. Утвори й запиши прийменники з поданих компонентів. Із трьома з них склади й запиши речення.

з	за	з
із	під	від
по	між	до
про	серед	
у	шлях	
на	зв'язок	
не	відміна	
	залежно	
	згідно	

Джерело: Українська мова. 7 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

8. Випиши словосполучення з прийменником.

Стоїмо коло тину, коло звужується; працював протягом канікул, боротися з протягом; навколо школи сад, оглянься навколо; пливи уперек річки, покреслено вперек; прийшли на зустріч з поетом, йдемо назустріч.

Джерело: Українська мова. 7 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

9. Перепиши речення, уставляючи пропущені прислівники або омонімічні сполучення слів із прийменниками. Поясни свою відповідь.

1. Погода ____ мого народження була тепла.
(в день, вдень)
2. Тунель вів _____. (угору, у гору)
3. Їхати потрібно _____. містку. (по-новому, по новому)
_____. (в друге, вдруге)
5. Домофони поставили _____ сусідніх будинках.
(удвох, у двох)
6. _____ почався сильний дощ. (на дворі, надворі)

Джерело: Українська мова. 7 клас. / Онатій А.В., Ткачук Т. П.

10. Ускладни речення відокремленими додатками та обставинами, використовуючи слова з довідки.

Зразок: Хочу зустрітися з Максимом, Олегом та Марійкою. – Окрім Максима, хочу зустрітися з Олегом та Марійкою. Попри втому, хочу зустрітися з Олегом та Марійкою.

- 1) Цього місця я катався на велосипеді, роликах та ковзанах.
- 2) Я люблю відпочивати в горах, а мій брат – біля моря
- 3) Тепер я дивлюся детективи, а не комедії.

	Довідка Додатки: особливо, окрім, замість, на відміну від Обставини: усупереч, наперекір, попри, незважаючи на Джерело: Розробки освітньої студії "Тьюторія" 11. Відскануй QR-код, зареєструйся й виконай онлайн-завдання. https://app.wizer.me/learn/BH629P 	
V. Ігри	Гра «Встигни за 5 секунд». Учні по черзі повинні встигнути назвати 5 прийменників за 5 секунд. Головне правило – не можна повторювати прийменник, який назвали інші. Хто не встиг за 5 секунд – вибуває з гри.	

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 9 КЛАС

УРОК 15

Урок №	Теми		
	Урок розвитку мовлення		
	Читання/Слухання	Письмо	Говоріння
15.	22.1. Учень/учениця коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту.	26.2. Учень/учениця створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику.	19.1. Учень/учениця добирає і використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	Вправа «Яка ти українська страва?». Рефлексія 3-2-1 3 речі, які ти дізнався/дізналася під час уроку 2 речі, які тебе найбільше зацікавили 1 запитання, яке в тебе є	Примітки
---	--	------------------------

II. Робота з текстом

Прочитай текст і виконай завдання.

(місце для заголовка)

Під час роботи над фільмом «Борщ. Секретний інгредієнт» я надихався енергією від розповідей сімей, які ділилися рецептами родинних борщів. Відчувалося, що для них борщ був не просто стравою, а глибинною любов'ю, повагою, кулінарною пристрастю. Після того, як серія «Борщ. Секретний інгредієнт» побачила світ, до мене почали писати друзі та незнайомі люди. У повідомленнях ішлося про те, що в багатьох країнах світу борщ називають російським. Тоді я задумав захистити борщ, щоб світ сприймав його як частину ДНК української нації. Мене захопила ідея подати традицію приготування страви до Списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО.

«Перед внесенням заявки до поважної організації, борщ необхідно було визнати культурною спадщиною на національному рівні. Це було зроблено 6 жовтня 2020 року. Крім узятих кадрів з фільму, під час яких знімальна група відвідала 14 регіонів, Євген зробив ще кілька виїздів-розвідок на Полтавщину та захід України. Наше завдання було збирати не лише рецепти, а саме культуру приготування борщу трьома поколіннями однієї сім'ї, адже так називалася номінація, на яку ми планували подаватися, – «Культура приготування українського борщу». Під час експедицій ми робили фото- й відеоматеріали, де в кадрі були бабуса, мати й онуки. Вони всі разом зачищали овочі, клали їх до каструлі та варили свій борщ», – розповідає Марина Сobotюк, керівниця проєкту подання борщу до ЮНЕСКО.

У нашому суспільстві є дисонанс – усі борщ їдять, але не готові про це говорити на весь світ. До війни ініціативи щодо борщу відразу таврувалися як прояв шароварщини, чогось банального, примітивно-сільського і явно застарілого, що не відповідає сучасним трендам культури. Та поки ми з'ясовували відносини у фейсбук-баталіях, що і як треба робити, у глобальному вимірі борщ почали вважати стравою російської кухні.

1 липня 2022 року український борщ визнаний ЮНЕСКО! Найпопулярніша в Україні страва увійшла до Списку нематеріальної культурної спадщини, як така, що потребує термінової охорони.

«Україна використала зручний історичний момент. Загарбницька армія загрожує винищити українців, як носіїв культури приготування борщу, тому він теж у небезпеці. Новим статусом страви ми виграли борщову війну. Росія штучно розмазувала кордони, мовляв, борщ їдять на всій території колишньої радянської імперії й немає потреби наділяти страву якимись національними особливостями».

Перша писемна згадка про борщ датована 1584 роком. Щонайменше чотири століття українці готують цю страву й передають рецепти від покоління до покоління. Тому я хочу, щоб українці пишалися цим! Одразу після нашої перемоги над ворогом, ми продовжимо втілювати проєкти в Україні, які зупинили з початком активних воєнних дій. Серед них – конкурс на сучасний артоб'єкт борщу в Києві, також ініціювання проголошення Дня українського борщу та проведення конкурсу «Рецепт року».

Джерело: <https://klopotenko.com/>

Завдання до тексту

- Придумай заголовок.
- Яка основна мета створення фільму «Борщ. Секретний інгредієнт»?
А реклама нового ресторану
Б захист борщу як частини української культури
В продаж кулінарних книг
Г популяризація національної кухні
- Скільки регіонів відвідала знімальна група під час роботи над фільмом?
А 10
Б 12
В 14
Г 16
- Яка організація визнала борщ нематеріальною культурною спадщиною, що потребує термінової охорони?
А ООН
Б ЮНЕСКО
В Європейський Союз
Г ВООЗ
- Як автор відчував ставлення сімей до борщу під час створення фільму?
- Чому виникла потреба захищати борщ як частину української культурної спадщини?
Чи на часі це? Які ще українські національні страви варто захистити?
- Прочитай приказки про борщ. Поясни, як ти їх розумієш.
* Індик думав та й у борщ попав.
* Без води й борщу не звариш.
* Хвалений борщ надвір виливають.
* З ним борщу не звариш.

IV. Письмо. Говоріння	1. Напиши покроковий рецепт борщу (або іншої улюбленої сімейної страви). Зачитай однокласникам. Порівняйте свої рецепти, знайдіть у них спільне і відмінне. Рецепт фірмового борщу моєї сім'ї 2. Переглянь відео про борщ у різних частинах України. https://youtube.com/playlist?list=PL1PP_OaYvIQU6GztISoNqciTmQoymDK9H&si=CblITJGpxVlhjuub *Зроби порівняльну характеристику рецептів. <table><tr><td>Спільне</td><td>Відмінне</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> 	Спільне	Відмінне		
Спільне	Відмінне				
V. Лексика, фразеологія	Кахут "Фразеологізми". https://create.kahoot.it/share/10/eee1c441-4769-4d02-bfdc-768721362f44 Учитель має додати спочатку кахут до своєї бібліотеки, а потім запустити гру. Лексична помилка. 1. Пограйте в онлайн-гру. https://wordwall.net/uk/resource/71227532 2. Перегляньте відео. https://www.youtube.com/watch?v=YDkL2r1aMfQ Зупиняйте відео, щоб учні могли подумати й виправити помилку. Вивчіть 10–15 карток. 3. Робота в парах. Учні складають по 3 речення з помилками й зачитують своєму сусідові. Той має виправити помилки й утворити правильний варіант речення. 				

Фінансується
Європейським Союзом

КОНСТРУКТОР УРОКУ. 9 КЛАС

УРОК 17

Урок №	Теми		
	Читання/Слухання	Основна мовна тема	Додаткові теми
17.	18.1. Учень/учениця логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.	8. Вигук. 8.1. Оформлення речень з вигуками. Мінітест (Службові частини мови. Вигук)	11. Підмет і присудок.

Матеріали для уроку

I. Вправи для мотивації навчальної діяльності, розвитку «м'яких навичок», рефлексії	Вправа «Хто ти з космосу?». Рефлексія "5 пальців". Учні загинають кожен палець і називають, що їм найбільше запам'яталося на уроці. Джерело: https://view.genial.ly/6617826c693e01001445fda1	Примітки
--	---	------------------------

(4) Однак у сучасному світі на жаль не/можна зовсім уникнути пластику. Так чи інак у вашу оселю підступно внадиться який/сь одноразовий пакетик. Тому використувуймо повторно те, що до цього надається (наприклад, ті/ж/таки пакети), а решту – сортуймо.

(5) І в цій справі на жаль діє правило ложки дьогтю. **Випадки неправильного сортування трапляються в кожній системі й у кожній країні, і саме вони значно знижують якість вторсировини.** У нас не/має загальної системи, та саме від вас залежить, як ітимуть справи на окремих сортувальних станціях. Уважно читайте інструкції пунктів, які приймають пластик. Мийте та сушіть вторсировину, звертайте увагу на маркування. І головне: не будьте тією людиною, яка кладе в контейнер для пластику качани від яблук. **(Така людина є в кожній школі, де учні намагаються сортувати відходи.** Але наука поки/що не/встановила, це окремі зловмисники чи організоване Таємне Товариство Не/доречного Качана.) Так, далеко не/всі глобальні світові тренди ми можемо контролювати тут і зараз. Однак зменшити кількість нашого персонального одноразового пластику – можемо, і це надихає.

Джерело: Галина Ткачук "Екологічна проблема побутових пластикових відходів"

Завдання до тексту

1. Дай відповіді на запитання за принципом "4 П".

- Припущення автора.
- З чим хочеться погодитися?
- З чим хочеться посперечатися?
- До яких дій це підштовхує?

Кожен обдумує відповіді на всі 4 питання, а потім усі разом обговорюють їх.

2. З'ясуй значення підкреслених слів.

3. Запиши слова, знявши скісну риску. Поясни правопис.

4. Випиши дієслова наказового способу.

5. Випиши 2 дієприслівникових звороти.

6. У виділених реченнях підкресли граматичну основу.

7. Поясни значення фразеологізмів

- ложка дьогтю _____

- все в наших руках _____

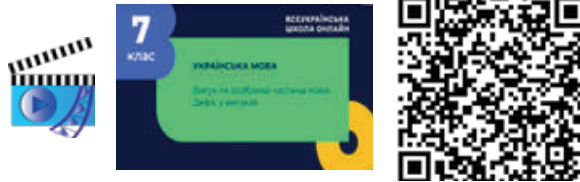
8. Знайди речення зі вставними словами. Поясни розділові знаки в цих реченнях.

III. Теоретич- ний мате- ріал

1. Переглянь відео й запам'ятай інформацію.

<https://www.youtube.com/watch?v=ihP9yEyY8HI&t=441s>

Джерело: Всеукраїнська школа онлайн

2. Розглянь таблиці та запам'ятай правила.

Вигук – це особлива частина мови, за допомогою якої виражають різні почуття, переживання, настрої або спонукають до дії.

Вигуки не належать ні до самостійних, ні до службових частин мови.

Вони не мають морфологічних ознак, притаманних повнозначним частинам мови, – таких як рід, число, відмінок, особа, час тощо. Хоча окремі вигуки утворені від інших частин мови або від словосполучень чи навіть цілих речень: матінко! нене! жах! слава! горе! ганьба! бувайте! рятуйте! от тобі й раз! Боже ж мій милий!

Вигуки – слова незмінні.

Іноді вигуки вживають у значенні повнозначних слів (найчастіше іменників та дієслів): Те «хха!» (**підмет**) зупинило його серед хати (М. Коцюбинський). Заридала Катерина та бух (**присудок**) йому в ноги (Т.Шевченко).

Група за значенням	Що виражають	Приклади
Емоційні	передають радість, захоплення, піднесення, сум, тугу, страх, переляк, огиду, осуд, докір, обурення, презирство, співчуття, вагання, сумнів, відчай, безвихідь тощо	а! е! о! у! ай! ах! ох! ух! ат! еч! іч! ет! ба! тю! ха! слава! мамочко! жах! цур! біда та й годі! от тобі й маєш!
Звуконаслідувальні	передають, відтворюють різні звуки природи, тварин, птахів, машин тощо	шу...шу... шу, гуп-гуп-гуп, тью-ї, дзень, шарх, стук, трісь, гуп,
Волевиявлення	наказ, розпорядження, спонукання, заклик, заохочення до певної дії, бажання повернути чиюсь увагу до когось або чогось. У межах цієї групи виділяють: 1) наказово-спонукальні; 2) мовного етикету	1) геть! годі! цить! марш! цсс! гайда! буде! ну! нумо! ану! агов! ціп-ціп; 2) здрастуйте! добридень! доброго здоров'я! дякую! щастя! вибачте! даруйте! прощай! до побачення! на добраніч! будь ласка!

Правопис вигуків

Разом	Окремо	Окремо
Пишемо вигуки, які не передають повторюваних чи протяжних звуків: леле, цитьте, овва, кукуріку, куд-кудак, бух, бабах, тпру, алло.	Пишемо вигуки зі сфери мовного етикету: будь ласка, добрий день, на добраніч, до побачення, от тобі й на, оце так на все добре.	Пишемо вигуки, які повторюємо або вимовляємо протяжно: ай-ай-ай, а-а-а, ну-ну, о-го-го, ха-ха-ха, киць-киць, ш-ш-ш, ку-ку, му-у-у-у, бу-у-у-х.
		їй-богу, їй-бо, їй-право

Джерело: Всеукраїнська школа онлайн

НА ЗВ'ЯЗКУ ЕКСПЕРТ

Вигуки не є членами речення, тому їх відокремлюють:

• **комою:**

- на початку речення: *Гей, слухайте всі!*
- у середині речення (з двох боків): *Тут чисто, ясно, весело, ох, як весело...*
- у кінці речення (перед вигуком): *Зіграй щось веселе, будь ласка.*

• **Знаком оклику** відділяють вигуки, якщо вони виступають еквівалентом речення і їх вимовляють із виразною окличною інтонацією:

Ай! Як тут гарно! О Боже! Який гарний день!

! Перед звертаннями вигуки *о, ой* не відокремлюють комою – вони виконують роль підсилювальної частки: *Ой Дніпре, мій Дніпре, широкий та дужий* (Т. Шевченко).

Джерело: Українська мова. 7 клас /Онатій А. В., Ткачук Т.П.

**IV.
Практичний
матеріал**

**1. Прочитай речення так, щоб передати різні емоції.
Йой, це ти!**

1. Здивування.
2. Страх.
3. Захоплення.
4. Погроза.

2. Розгадай ребус та дізнайся про один із колоритних українських вигуків. Поміркуй, у яких ситуаціях його доцільно вживати.

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 7 клас. Ч.2 /Онатій А. В., Ткачук Т.П.

3. Музична пауза.

Прослухай пісню. Виконай завдання.

<https://www.youtube.com/watch?v=51dcQXhCeBY>

Знайди вигуки.

Визнач, до якого розряду вони належать.

Підкресли слова, які належать до інших службових частин мови.

Ой у вишневому садочку
Там соловейко щебетав:
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Там соловейко щебетав:
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Там соловейко щебетав.
Ой у зеленому садочку
Козак дівчину умовляв.
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Козак дівчину умовляв.
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Козак дівчину умовляв.
Ой ти, дівчино,
чорноброва,
Ой чи підеш ти за мене?

Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Ой чи підеш ти за мене?
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Ой чи підеш ти за мене?–
Моя матуся тебе знає.
Ти той козак, що все гуляє.
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Ти той козак, що все гуляє.
Фіть-фіть-фіть,
тьох-тьох-тьох,
А-я-яй, ох-ох-ох.
Ти той козак, що все гуляє.

4. Устав пропущені вигуки, які необхідні за змістом.

1. _____ як я втомилась!
2. _____ і в'їдливий ти!
3. _____ ловко ви мене піддурили.
4. Про вас нам таке розповідали _____ ...
5. Було б чого радіти _____ .
6. Ти не здорова _____ ти бліда!
7. Що довго балакати _____ йди звідси!

Джерело: Українська мова. 7 клас / А. Онатій, Т. Ткачук.

5. Підстав пропущені вигуки з довідки. Запиши їх, прибираючи скісну риску.

1. Зелена стіна очерету ось так спросоння ...
2. Летять у небі останні журавлі, і на прощання чути ...
3. Раптом зупинився, а серце в грудях ...
4. ... кажу тобі, що бачила на свої очі!
5. ... лунає з весняного саду радісна пісня.
6. А сорока їм у відповідь ...

Д о в і д к а : кру/кру, ш/ш/шу, скре-ке-ке, тьох/тьох, гуп/гуп/гуп, їй/богу.

Джерело: Українська мова. 7 клас / А. Онатій, Т. Ткачук.

6. Перепиши речення. Запиши вигуки без скісної риски.

1. Але навіщо ж так багато? Ха/ха! Він нізачо не з'їсть усього (Джек Лондон "Північні оповідання").
2. Звичайно, вони всі відмінники, серйозні, позитивні люди, але ж фантазії у них, як кіт наплакав, їй/богу! (Всеволод Нестайко "Тореадори з Васюківки").
3. Мацько розплющив очі. Ле/ле! Він на горищі (Галина Пагутяк "Лялечка і Мацько").
4. Висять [картини] собі роками, а тоді раптом, ні з того ні з сього, ба/бах – падають (Алессандро Барікко "Новеченто").

Джерело: Тренажер з правопису української мови

7. Скористайся довідкою і запиши під смайликами відповідні українські вигуки згідно з нормами правопису.

**Ах Овва Ой лишенько Хахаха Сміх та й годі
Трясця Цьом цьом Ще б пак Таки так Казна що**

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 7 клас. Ч.2 /Онатій А. В., Ткачук Т.П.

8. У реченнях за змістом гумористичної повісті В. Чермериса «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання», знайди вигуки, розстав, де потрібно, пропущені розділові знаки.

1. Ех Вітько Вітько, гаряча твоя голова!
2. Ну подумай, коли?
3. А діда Свирида так тіпонуло од того свисту, що оселедці блись! і шубовснули у калюжу.
4. Та я клянуся!.. Авторитетно! Сирою землею і рідною матір'ю, що мовчатиму, як риба. Тьху тьху тьху!
5. — О-о серенада! — захоплено вигукнув Федько, ніби все життя тільки те й робив, що мав справу із серенадами.
6. О ми ще втремо носа всім іспанським закоханим!
7. Г-гав Прожогом кинувся собака і зайшовся таким не-самовитим гарчанням, що Вітьку й Федька наче вітром здуло.
8. — Ой я забула за лист! — Галя уникала дивитися на Федька, не піднімала очей, щоб не видати себе.
9. — Цить Жучок! — тупнув Вітька і читав далі.
10. — Ага покричиш вам у вухо, то й заболить!

Джерело: Тренажер з правопису української мови

9. Опиши зображені стани і ситуації, використовуючи вигуки в реченнях. Запиши речення і прокоментуй розділові знаки в них.

Джерело: Українська мова. 7 клас /Онатій А. В., Ткачук Т.П.

10. Виправ популярний напис на футболці. Доповни таблицю прикладами вигуків.

Вигуки мовного етикету	
привітання	
прощання	
прохання	
подяка	
побажання	

Джерело: Українська мова: робочий зошит. 7 клас. Ч.2 /Онатій А. В., Ткачук Т.П.

11. Робота в парах.

Побудуй діалог до однієї із запропонованих використовуючи етикетні вигукки. Запиши, розставляючи розділові знаки.

Ситуації

1. Ти вперше прийшов на заняття з робототехніки.
2. Ви прощаєтесь після відвідання майстерки.
3. У вас почався чат у соцмережі пізно ввечері щодо організації пікніка.

Довідка: привіт, добрий день, доброго здоров'я, дякую, щасливо, бувайте, до зустрічі, вибачте, даруйте, простіть, до побачення, на добраніч, будь ласка.

Джерело: Українська мова. 7 клас / А. Онатій, Т. Ткачук.

12. Відскануй QR-код, зареєструйся та виконай онлайн-завдання.

<https://app.wizer.me/learn/B5CN80>

Мінітест (Службові частини мови. Вигук)

1. Прийменник є в усіх словосполученнях, ОКРІМ

- А приїдемо залежно від погоди
- Б виконав на відміну від Олега
- В зібралися нашвидкуруч
- Г виступите попри заборону

2. Усі прийменники пишемо окремо в рядку

- А з/поміж, з/під, з/поза, з/посеред
- Б на/в/коло, про/між, по/над, в/здовж
- В у/вигляді, на/відміну, незалежно/від, у/напрямі
- Г по/серед, з/за, на/при/кінці, з/проміж

3. Вибери правильне продовження твердження: Сполучник – це частина мови, яка ...

- А належить до службових.
- Б служить для поєднання дієслова з іменником.
- В виконує роль другорядних членів речення.
- Г поєднує слова в словосполучення.

4. Кількість сполучників у поданому реченні –

Танцюй так, ніби ніхто не бачить, співай так, мовби ніхто не чує, і живи так, немов земля – це рай (Марк Твен).

- А два
- Б три
- В чотири
- Г п'ять

	5. Частку НЕ пишемо зі словами разом у рядку А не/щебечуть, не/там, не/сніг, не/другий Б не/спритно, не/чепура, не/втомно, не/дорогий В не/вітряно, не/працюючи, не/дописав, не/їхній Г не/всюди, не/останній, не/чують, не/закінчений твір 6. Усі частки пишемо разом у рядку А де/хто, аби/кого, ато/ж, авже/ж, який/сь Б ледве/чи, зробив/би, кому/ж, хоч/так В де/з/ким, як/най/краще, аби/в/кого, казав/же Г якісь/то, кажи/бо, підніміть/но, просив/таки.	
V. Ігри	Гра «Передай далі». Учитель ставить запитання: кожен назвіть по 2 вигуки. Перший учень дає відповідь і плескає по плечу наступного зі словами «Передай далі», наступний дає свою відповідь і плескає іншого учня – і так далі. Хто не назвав – вибуває з гри.	

Відновлюємо знання

Посібник створено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю благодійного фонду savED і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.